

COVID-19 en verduurzaming van de woning

Rebecca van der Grient

Bram van der Lelij

B7055

23 maart 2021

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

motivaction
insights and strategy

Inhoudsopgave

Achtergrond	3
Doelstelling en onderzoeksvragen	4
Conclusies	5
Aanbevelingen	10
Methode en opzet	12
Resultaten	13
• Leeswijzer	14
• Veranderingen die huiseigenaren zelf ervaren sinds de uitbraak van de coronacrisis	15
• Veranderingen door de tijd	19
• Wat beïnvloedt de intentie om te verduurzamen?	35
Bijlagen	
• Deskresearch	44
• Overige resultaten	51
• Regressiemodel	61

Fotoverantwoording: Unsplash

Achtergrond

In opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) heeft Motivaction International B.V. een onderzoek uitgevoerd naar de verduurzaming van de woning in tijden van COVID-19.

In maart 2020 werden in Nederland de eerste maatregelen genomen om de verspreiding van het coronavirus te beperken. Een van die maatregelen was de oproep aan werkend Nederland om zoveel mogelijk thuis te werken en aan heel Nederland om zoveel mogelijk thuis te blijven. Onderzoek van TNO laat zien dat 44% van de ondervraagde werknemers thuis werkt, twee derde daarvan werkt volledig thuis (TNO, 2020, NEA-COVID-19). Doordat mensen nu vaker thuis zijn, lijkt de woning een belangrijkere plaats in te nemen in hun leven. Mede daardoor ontstaan er andere wensen op het gebied van wonen. Kenners van de huizenmarkt geven bijvoorbeeld aan dat er vaker gezocht wordt naar woningen met een tuin of een extra kamer. Naast de hoeveelheid woonruimte lijkt ook de kwaliteit ervan (zoals wooncomfort) belangrijker: er wordt veel geklust aan de woning. Deze toegenomen belangstelling voor de woning brengt mogelijk kansen met zich mee voor verduurzaming van de woning. Want nu mensen vaker thuis zijn, zal daar meer energie gebruikt worden, wat leidt tot een hogere energierekening. Dit is wellicht een impuls voor het nemen van energiebesparende maatregelen. Daarbij neemt vaak ook het comfort van een woning toe met het nemen van verduurzamingsmaatregelen.

EZK wil graag toetsen of de actiebereidheid voor het verduurzaming van de eigen woning inderdaad is toegenomen na het uitbreken van de coronapandemie en welke factoren daar eventueel een rol in speelden. Tevens wil EZK aanknopingspunten verkrijgen voor het stimuleren van huiseigenaren om hun woning (verder) te verduurzamen.

Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is:

EZK inzicht geven in recente ontwikkelingen in gedrag en motivaties van eigenaren-bewoners van eengezinswoningen¹ ten aanzien van het nemen van energiebesparende maatregelen² aan hun woning. Tevens geven we inzicht in factoren die hun verduurzamingsintentie beïnvloeden en reiken we bouwstenen aan voor effectieve interventies om verduurzamingsgedrag te stimuleren.

¹ Het onderzoek beperkt zich tot de voor verduurzaming meest kansrijke groepen bewoners. Ten eerste bewoners wiens hoofdverblijf **eigen bezit** is en daarom aanspraak kunnen maken op een subsidie voor energiebesparende (isolatie)maatregelen. Ten tweede bewoners van **eengezinswoningen** (dus geen appartementen/flats) omdat die energiebesparende maatregelen zonder tussenkomst van bijvoorbeeld een VvE kunnen nemen. Ten derde bewoners van een woning van **voor 2004**, omdat daar het besparingspotentieel groter is.

² In dit onderzoek verstaan we onder energiebesparende maatregelen: grote energiebesparende maatregelen, zoals isolatie (van de vloer, het dak, de spouwmuur of glas), warmtepomp en zonnepanelen.

We onderscheiden de volgende onderzoeksvragen:

- In hoeverre zijn er sinds het uitbreken van de coronapandemie veranderingen in verduurzamingsmotivatie en -gedrag?
- Hoe groot is momenteel de intentie tot het verduurzamen van de eigen woning?
- Welke factoren beïnvloeden de intentie tot het verduurzamen van de eigen woning?
- Welke verschillen zijn er op deze punten tussen verschillende woningtypen en bouwjaarklassen?
- Waar moeten interventies aan voldoen om het verduurzamen van de eigen woning te stimuleren?

Conclusies (1/5)

In hoeverre zijn er sinds het uitbreken van de coronapandemie veranderingen in verduurzamingsmotivatie en -gedrag?

In dit onderzoek hebben we op twee manieren inzicht gekregen in recente veranderingen in motivatie en gedrag bij huiseigenaren ten aanzien van de realisatie van energiebesparende maatregelen aan de woning. Enerzijds hebben we huiseigenaren gevraagd naar hun eigen ervaring van veranderingen sinds de uitbraak van het coronavirus in maart 2020 en anderzijds hebben we een vergelijking gemaakt in actuele motivaties en gedrag met een eerdere meting in september 2019¹. Onder 'huiseigenaren' verstaan we steeds eigenaren-bewoners van een eengezinswoning (geen appartement/flat) dat gebouwd is voor 2004.

Wat hebben huiseigenaren zelf ervaren sinds de corona-uitbraak?

Veel huiseigenaren (66%) ervaren sinds de uitbraak van het coronavirus dat zij **meer tijd thuis** doorbrengen. Daarnaast is de hoeveelheid vrije tijd - de ervaren tijd zonder verplichtingen - voor relatief veel (37%) huiseigenaren toegenomen en werken zij ook vaker thuis (35%).

Huiseigenaren ervaren ook financiële veranderingen. Een kleine groep ondervindt een **inkomensdaling** (17%) en heeft **toenemende zorgen** over de eigen financiële situatie (15%). Een nog iets kleinere groep ervaart juist een inkomensstijging (12%) en afnemende zorgen over hun financiële situatie (9%). Hoewel de financiële zorgen gemiddeld iets toenamen, ziet een kwart (26%) wel een **vermogensstijging** (hoeveelheid spaargeld en

beleggingen), waarschijnlijk door de geringere bestedingsmogelijkheden door de lockdowns. Daar tegenover ervaart 13% een vermogensdaling.

Nu huiseigenaren meer thuis zijn, lijken zij ook meer aandacht te hebben voor hun woning: 29% geeft aan dat zij meer belang hechten aan **wooncomfort**, 28% is meer gemotiveerd om te **klussen** aan de woning en 28% is ook al meer gaan klussen.

Verder merkten vier op de tien huiseigenaren op dat hun **energieverbruik** thuis is toegenomen (38%). Dit ging bij circa twee op de tien gepaard met meer ervaren inzicht in mogelijke **energiebesparende maatregelen** (18%), meer motivatie om kleinere (22%) en grotere (19%) energiebesparende maatregelen te nemen en meer daadwerkelijke doorvoering van kleinere (21%) en grotere (15%) energiebesparende maatregelen.

Waarin verschillen huiseigenaren sinds september 2019?

De ervaring van toenemende verduurzamingsmotivatie en -gedrag wordt bevestigd door een meer objectieve vergelijking tussen de huidige meting en een meting in september 2019. Meer huiseigenaren geven nu aan **zonnepanelen** (42% vs. 29% in 2019), **dakisolatie** (66% vs. 52% in 2019) en **glasisolatie** (60% vs. 45% in 2019) te hebben. Het willen van een lagere energierekening was hierbij verreweg de belangrijkste aanleiding.

Conclusies (2/5)

? In hoeverre zijn er sinds het uitbreken van de coronapandemie veranderingen in verduurzamingsmotivatie en -gedrag? (vervolg)

Verder hebben meer huiseigenaren nu **inzicht** in welke (grote) energiebesparende maatregelen mogelijk zijn in hun woning. Dit geldt voor zonnepanelen, dak-, glas- en spouwmuurisolatie. Alleen voor vloerisolatie ligt dit opvallend genoeg anders: *meer* huiseigenaren geven nu aan *niet* te weten of dit mogelijk is in hun woning (25% vs. 13% in 2019).

In de motivatie van de huiseigenaren zonder de betreffende energiebesparende maatregelen, om deze alsnog te nemen als die mogelijkheid er zou zijn (als het kan, niet te moeilijk is of te duur), zien we geen verschillen met de meting uit 2019. Deze motivatie lijkt min of meer stabiel gebleven, maar daarbij moet gezegd worden dat het aantal respondenten in deze specifieke vergelijkingen erg klein is, waardoor significante verschillen moeilijk aangetoond kunnen worden. Duidelijk is wel dat zonnepanelen en isolatiemaatregelen (glas, vloer, spouwmuur, dak) aantrekkelijker opties worden gevonden dan zonneboiler en warmtepomp.

Redenen dat huiseigenaren nog geen energiebesparende maatregelen namen, hebben - net als in 2019 - vooral te maken met **kosten** (te duur, onzekere terugverdientijd, speculatie op prijsdaling) en soms **kennis** (niet weten wat het is, kost of kan) of opzien tegen het **gedoe** (verbouwing, uitzoekwerk, leeghalen zolder). De kans dat ze de maatregelen alsnog nemen, wordt groter als genoemde drempels worden verlaagd: lagere kosten, subsidie, kostenneutraliteit (investering terugverdienen met lagere energierekening) en de uitvoering gemakkelijker maken.

? Hoe groot is momenteel de intentie tot het verduurzamen van de eigen woning?

Een substantiële groep huiseigenaren (bijna twee op de tien) is van plan de komende 12 maanden energiebesparende maatregelen aan de woning te nemen. Daarnaast is er een dubbel zo groot potentieel: vier op tien twijfelt nog of zij aankomend 12 maanden hun woning willen verduurzamen. Verder geven eveneens vier op de tien aan geen plannen te hebben.

Conclusies (3/5)

Welke factoren beïnvloeden de intentie tot het verduurzamen van de eigen woning?

In dit onderzoek is een regressieanalyse uitgevoerd om te achterhalen welke factoren de intentie tot het verduurzamen van de eigen woning beïnvloeden. Op basis hiervan hebben we vijf factoren gevonden:

1. De mate waarin iemand zich **(mede)verantwoordelijk** voelt dat er energiebesparende maatregelen aan de eigen woning worden genomen. Hiervoor is een matig positief verband gevonden: hoe meer iemand zich verantwoordelijk voelt, hoe groter de intentie tot het verduurzamen van de woning.
2. De mate waarin iemand de **nieuwste technische mogelijkheden** wil in huis. Hiervoor is een matig positief verband gevonden: hoe liever iemand de nieuwste technische mogelijkheden wil in huis, hoe groter de intentie tot het verduurzamen van de woning.
3. De waarschijnlijkheid dat iemand in de aankomende twee jaar (groot) regulier **onderhoud** moet plegen aan de woning of gaat **verbouwen**. Hiervoor is een matig positief verband gevonden: hoe groter de waarschijnlijkheid dat iemand in de aankomende twee jaar moet verbouwen, dan wel onderhoud moet plegen aan de woning, hoe groter de intentie tot het verduurzamen van de woning.
4. De mate waarin iemand onderschrijft dat energiebesparende maatregelen de **waarde van de woning** verhogen. Hiervoor is een zwak positief verband gevonden: hoe meer men vindt dat energiebesparende maatregelen de waarde van de woning verhogen, hoe groter de intentie tot het verduurzamen van de woning.
5. Het **aantal reeds genomen energiebesparende maatregelen**. Hiervoor is een zwak negatief verband gevonden: hoe meer energiebesparende maatregelen men al heeft, hoe kleiner de intentie tot het verduurzamen van de woning. Logischerwijs leidt een lager besparingspotentieel tot een kleinere besparingsintentie.

Conclusies (4/5)

Welke verschillen zijn er tussen verschillende woningtypen en bouwjaarklassen?

- Eigenaren-bewoners met woningen van voor 1946 weten vaker niet of verschillende isolatiemogelijkheden kunnen in hun huis en of zonnepanelen op hun daken geplaatst kunnen worden. Deze eigenaren voelen zich er ook vaker (mede)verantwoordelijk voor dat in hun woning energiebesparende maatregelen komen. Daarnaast achten zij de kans groter dat zij in de aankomende twee jaar (groot) regulier onderhoud moeten plegen of verbouwen. Deze bewoners onderschrijven ook meer dat energiebesparende maatregelen de waarde van de woning verhogen. Zij geven vaker aan dat ze geen of maar één energiebesparende maatregel¹ in hun woning hebben.
- Eigenaren-bewoners met woningen tussen 1946 en 1964 hebben vaker nog geen vloerisolatie. Ze geven daarnaast vaker aan dat spouwmuurisolatie wel mogelijk is, maar dat zij deze nog niet hebben genomen. Deze eigenaren voelen zich er ook vaker (mede)verantwoordelijk voor dat er in hun woning energiebesparende maatregelen komen. Deze eigenaren hebben vaker een energiebesparende maatregel in huis.
- Eigenaren-bewoners met woningen tussen 1965 en 1974 hebben vaker glasisolatie laten plaatsen. Deze bewoners geven vaker aan dat vloer- en spouwmuurisolatie mogelijk is in hun woning, maar dat zij deze nog niet hebben genomen. Daarnaast geven deze bewoners vaker aan dat een warmtepomp niet mogelijk is in hun woning.
- Eigenaren-bewoners met woningen tussen 1975 en 1991 hebben vaker al zonnepanelen laten plaatsen.
- Eigenaren-bewoners met woningen tussen 1992 en 2003 hebben vaker al dak-, vloer- en spouwmuurisolatie laten plaatsen. Ze geven verder vaker aan dat een warmtepomp wel mogelijk is, maar dat zij deze nog niet hebben genomen. Deze eigenaren hebben vaker al vier of meer energiebesparende maatregelen*.
- Eigenaar-bewoners van vrijstaande woningen hebben vaker al zonnepanelen en dakisolatie. Zij geven ook vaker aan dat een warmtepomp wel kan, maar dat zij deze nog niet hebben genomen. Dit zijn ook vaker eigenaren die de nieuwste technische mogelijkheden willen in hun woning. Daarnaast achten zij de kans groter dat zij in de aankomende twee jaar (groot) regulier onderhoud moeten plegen of verbouwen. Deze eigenaren hebben vaker al vijf of meer energiebesparende maatregelen¹.
- Eigenaar-bewoners van rijtjeshuizen geven vaker aan dat verschillende isolatiemogelijkheden kunnen in hun woning, maar dat ze deze nog niet hebben laten plaatsen. Hoekwoningen hebben wel al vaker spouwmuurisolatie genomen.
- Eigenaar-bewoners van twee-onder-een-kap woningen hebben vaker al spouwmuurisolatie en zonnepanelen. Volgens hen is het vaker niet mogelijk om een zonneboiler te plaatsen of vloerisolatie aan te leggen.

¹We bedoelen hier een van de onderzochte (grote) energiebesparende maatregelen

Conclusies (5/5)

Waar moeten interventies aan voldoen om het verduurzamen van de eigen woning te stimuleren?

Op basis van de resultaten van dit onderzoek onderscheiden we de volgende kansen en bedreigingen voor het stimuleren van het verduurzamen van de woning.

Kansen voor verduurzaming eigen woning door eigenaren-bewoners

- Meer thuiswerken, meer tijd thuis, meer prioriteit wooncomfort
- Meer vermogen opgebouwd
- Meer klussen thuis en motivatie tot klussen
- Meer energiegebruik thuis (dus hogere energierekening)
- Meer inzicht in eigen energiebespaarmogelijkheden, algemeen en specifiek van zonnepanelen en dak-, spouwmuur- en glisolatie
- Meer huiseigenaren hebben verschillende energiebesparende maatregelen (zonnepanelen, dak- en glisolatie)
- Meer zelf ervaren motivatie om woning te verduurzamen
- Er is veel motivatie voor het nemen van zonnepanelen en verschillende isolatie opties en iets minder voor het nemen van een warmtepomp of zonneboiler
- Twee op de tien is van plan de komende 12 maanden energiebesparende maatregelen door te voeren, vier op de tien twijfelt nog
- Triggers voor nemen energiebesparende maatregelen: lagere kosten, subsidie, kostenneutraliteit (investering terugverdienen met lagere energierekening) en de uitvoering gemakkelijker maken.

Bedreigingen voor verduurzaming eigen woning door eigenaren-bewoners

- Iets meer financiële zorgen en iets meer mensen met inkomensdaling
- Minder bouwmarktbezoek (waarschijnlijk door lockdown)
- Kosten vaak drempel voor energiebesparende maatregelen (te duur, onzekere terugverdientijd, speculatie op prijsdaling)
- Kennis soms drempel voor energiebesparende maatregelen (niet weten wat het is, kost of kan)
- Opzien tegen gedoe (verbouwing, uitzoekwerk, leeghalen zolder) soms drempel energiebesparende maatregelen

Aanbevelingen (1/2)

Bouwstenen voor kansrijke interventies bij eigenaren-bewoners

De laatste anderhalf jaar lijken er - mede ingegeven door het vaker thuis zijn van mensen, het grotere energiegebruik thuis en de vermogensgroei - meer kansen te zijn ontstaan voor verduurzaming van de woning door eigenaren-bewoners. We adviseren de volgende bouwstenen voor interventies:

- Het tegengaan van klimaatverandering vormt onvoldoende incentive en dient dus niet de centrale boodschap te zijn in communicatie.
- Nadruk leggen in communicatie op eigenaren-bewoners die minder energiebesparende maatregelen hebben genomen (met name woningen van voor 1964 en niet-vrijstaande woningen)
  - Eigenaren-bewoners er bewuster van maken dat zij (mede)verantwoordelijk zijn voor de realisatie van energiebesparende maatregelen in hun woning, bijvoorbeeld door te benadrukken dat het een gezamenlijke inspanning nodig is en te laten zien dat steeds meer huiseigenaren al stappen zetten (sociale norm).
  - Inzicht geven in hoe energiebesparende maatregelen tot een waardevermeerdering van woningen leiden.
  - Associëren (in een publiekscampagne) van regulier onderhoud of verbouwen met verduurzamingskansen (en daarbij met name bewoners van oudere woningen aanspreken)
- De business case voor eigenaar-bewoners financieel aantrekkelijker maken: maatregelen moeten betaalbaar zijn en de investering liefst kostenneutraal, zodat de gemaakte kosten worden terugverdiend door een lagere energierekening. Subsidies blijven dus een belangrijk instrument.
- Inzetten op kennisverbetering van welke maatregelen kunnen, wat ze inhouden en kosten, wat hun terugverdientijd is, en welke subsidiemogelijkheden er zijn.
- De uitvoering gemakkelijker maken, zodat eigenaren-bewoners minder opzien tegen voorbereidend werk en verbouwing.
- Het makkelijker maken bouwmarkten te bezoeken tijdens de lockdown.
- Eigenaren-bewoners die graag de nieuwste technische mogelijkheden in huis willen (met name vrijstaande woningen) daarbij faciliteren en over informeren.

Aanbevelingen (2/2)

Nader onderzoek

Op basis van dit onderzoek adviseren wij om de volgende vragen verder te onderzoeken:

- Een groot deel van de eigenaren-bewoners wil best (meer) energiebesparende maatregelen aan de woning nemen. Zo wil tweederde van de groep die dit nog niet heeft waarschijnlijk wel glisolatie en circa de helft wil spouwmuur-, dak- en vloerisolatie en/of zonnepanelen. Maar kosten, kennis en opzien tegen gedoe vormen belangrijke drempels. Om beter te begrijpen welke rol deze factoren precies spelen, zou het goed zijn het verduurzamen van de woning op te vatten als een customer journey (klantreis) en onderzoek te doen naar hoe dit proces verloopt. Dit kan door een groep eigenaren-bewoners over de tijd te volgen, en hen via deels kwantitatieve, maar zeker ook kwalitatieve methoden, te bevragen. Vragen die daarbij centraal kunnen staan, zijn bijvoorbeeld: Wat zijn de stappen die eigenaar-bewoners volgen in het nemen van energiebesparende maatregelen, waar en hoe zoeken zij informatie, hoe zoeken zij naar financiering, hoe komen zij tot besluiten en welke afwegingen maken zij daarbij? Op dit moment wordt overigens al door het ministerie van BZK onderzoek gedaan naar klantreizen in relatie tot het gebruik van het digitale platform verbeterjehuis.nl.
- Naast genoemde drempels (kosten, kennis, gedoe) geven sommige eigenaren-bewoners aan dat energiebesparende maatregelen niet kunnen in hun woning. Zo zegt 19% van de eigenaren-bewoners zonder warmtepomp dat dit niet kan in hun woning, 17% dat een zonneboiler niet kan en 10% dat vloerisolatie niet kan. Mogelijk is het interessant om nader te onderzoeken waarom dit precies niet kan. In hoeverre spelen hierbij fysieke kenmerken van de woning een rol of de eigendomsstructuur (wel of geen VvE)? Of bedoelen zij dat zij dit financieel niet kunnen opbrengen? Of denken zij alleen dat het niet kan, maar missen ze de kennis en informatie?
- Uit dit onderzoek komt naar voren dat er een positief verband is tussen het hebben of wensen van de nieuwste technische mogelijkheden in huis en de verduurzamingsintentie. Vervolgonderzoek zou dieper kunnen ingaan op de precieze drijfveren van deze groep: waarom willen zij de nieuwste technische mogelijkheden, wat zoeken zij precies voor techniek, en op welke wijze kunnen verduurzamingstechnologie inspelen op deze behoeften?

Methode en opzet

Doelgroep

De doelgroep van dit onderzoek zijn eigenaren-bewoners van een tussenwoning, hoekwoning, twee-onder-een-kap of vrijstaande woning wonen (dus geen appartementen), die hun hoofdverblijf is. Hiervoor is gekozen omdat eigenaren die zelf in de woning wonen aanspraak kunnen maken op een subsidie voor energiebesparende (isolatie)maatregelen en eigenaren die niet in een appartement wonen energiebesparende maatregelen zonder tussenkomst van bijvoorbeeld een VvE kunnen nemen. Daarnaast is in dit onderzoek gekozen om de doelgroep toe te spitsen op huiseigenaren met een woning van voor 2004. Het mogelijk besparingspotentieel bij deze woning is groter, waardoor het onderzoek meer inzicht geeft op daadwerkelijke kansen en aanknopingspunten voor het realiseren van energiebesparing.

Methode, steekproef en representativiteit

Dit onderzoek is uitgezet onder leden van het StemPunt-panel van Motivaction. Voor dit onderzoek zijn (ten behoeve van een vergelijking over de tijd) eerst respondenten benaderd die in 2019 mee hebben gedaan aan het onderzoek Publieksmonitor Klimaat en Energie én die voldeden aan de doelgroepseisen (zie doelgroep). Uit deze groep reageerden 643 respondenten. Dit aantal is aangevuld met een nieuwe groep respondenten, waardoor het totaal aantal deelgenomen respondenten ligt op 1.027. De totale groep respondenten is (na weging) representatief voor leeftijd, opleiding, geslacht, regio, waardenoriëntatie en de combinaties tussen deze kenmerken. Ook is de verdeling in hoge mate representatief voor woningtype (vrijstaand versus rijtjeshuis en twee-onder-een-kap) en bouwjaarklasse (voor 1946, 1946-1964, 1965-1974, 1975-1991, 1992-2003).

Vragenlijst

Het onderzoek is door middel van een online vragenlijst uitgevoerd. De vragenlijst bestond uit 34 vragen. Voorafgaand aan het online onderzoek is deskresearch uitgevoerd naar relevante ontwikkelingen door corona en gedragsbepalers voor het verduurzamen van de woning. Deze inzichten zijn gebruikt voor het ontwikkelen van de vragenlijst. Een korte beschrijving van de deskresearch is te vinden in de bijlage. Het online onderzoek is uitgevoerd tussen 1 en 8 februari 2021.

Resultaten

We starten deze rapportage met een hoofdstuk over de door eigenaren-bewoners **zelf ervaren veranderingen**, zoals vrije tijd, inkomen of klusplannen, sinds de uitbraak van de coronacrisis. In het volgende hoofdstuk kijken we naar **ontwikkelingen door de tijd**. In 2019 is door Motivaction de Publieksmonitor Klimaat en Energie uitgevoerd. In het huidige onderzoek zijn een aantal van de deelnemers daaraan opnieuw ondervraagd. De vragen die vergeleken konden worden staan in dit hoofdstuk centraal. Aan bod komen zorgen over het klimaat, gerealiseerde energiebesparende maatregelen en wat huiseigenaren mogelijk kan overhalen om (meer) energiebesparende maatregelen te nemen. Ook worden de realisatie van en intentie tot enkele maatregelen beschreven die niet in 2019 zijn uitgevraagd en waarvoor we dus geen vergelijking kunnen maken. In het laatste hoofdstuk staat de actuele intentie tot het nemen van energiebesparende maatregelen centraal. We kijken naar **wat de intentie beïnvloedt**. Dit is onderzocht middels een regressiemodel.

Het rapport gaat in op resultaten van eigenaren-bewoners. Ter verdieping van de resultaten onderscheiden we twee doelgroepindelingen: naar **bouwjaar** van de woning en **type woning**. Verschillen binnen groepen die significant zijn en groot genoeg (minimaal vijf procentpunt afwijking van de totale doelgroep) worden benoemd. Deze verschillen staan dan beschreven in de grijze blokken (zie hieronder).

Bouwjaar

- Voor 1946
- Tussen 1946 en 1964
- Tussen 1965 en 1974
- Tussen 1975 en 1991
- Tussen 1992 en 2003

Type woning

- Rijtjeshuis hoek
- Rijtjeshoek tussenwoning
- Twee-onder-één-kap woning
- Vrijstaande woning

Welke veranderingen in de woningperceptie sinds de corona-uitbraak in maart 2020 zien huiseigenaren zelf?

In dit hoofdstuk staan de eigen belevingen van huiseigenaren centraal.

Aan hen is een aantal zaken voorgelegd met de vraag of deze zijn veranderd en hoe deze zijn veranderd sinds vorig jaar maart. De grootste verandering die huiseigenaren ervaren, is dat zij meer tijd in of rondom het huis doorbrengen, ze werken vaker thuis en hebben meer vrije tijd tot hun beschikking.

Ondanks dat eigenaren meer thuis zijn, ervaren zij niet allemaal een toename in energieverbruik thuis. De helft van alle eigenaren ziet geen verandering, circa vier op de tien ervaren wel een toename.

Deze toename in energieverbruik biedt kansen om het verduurzamen van de woning meer centraal te stellen. Door een betere isolatie van de woning zal het energieverbruik omlaag gaan. Ongeveer een vijfde van de huiseigenaren geeft ook aan dat hun motivatie om energiebesparende maatregelen te nemen, is toegenomen en een ongeveer even grote groep geeft aan dat zij meer kleine energiebesparende maatregelen hebben genomen.

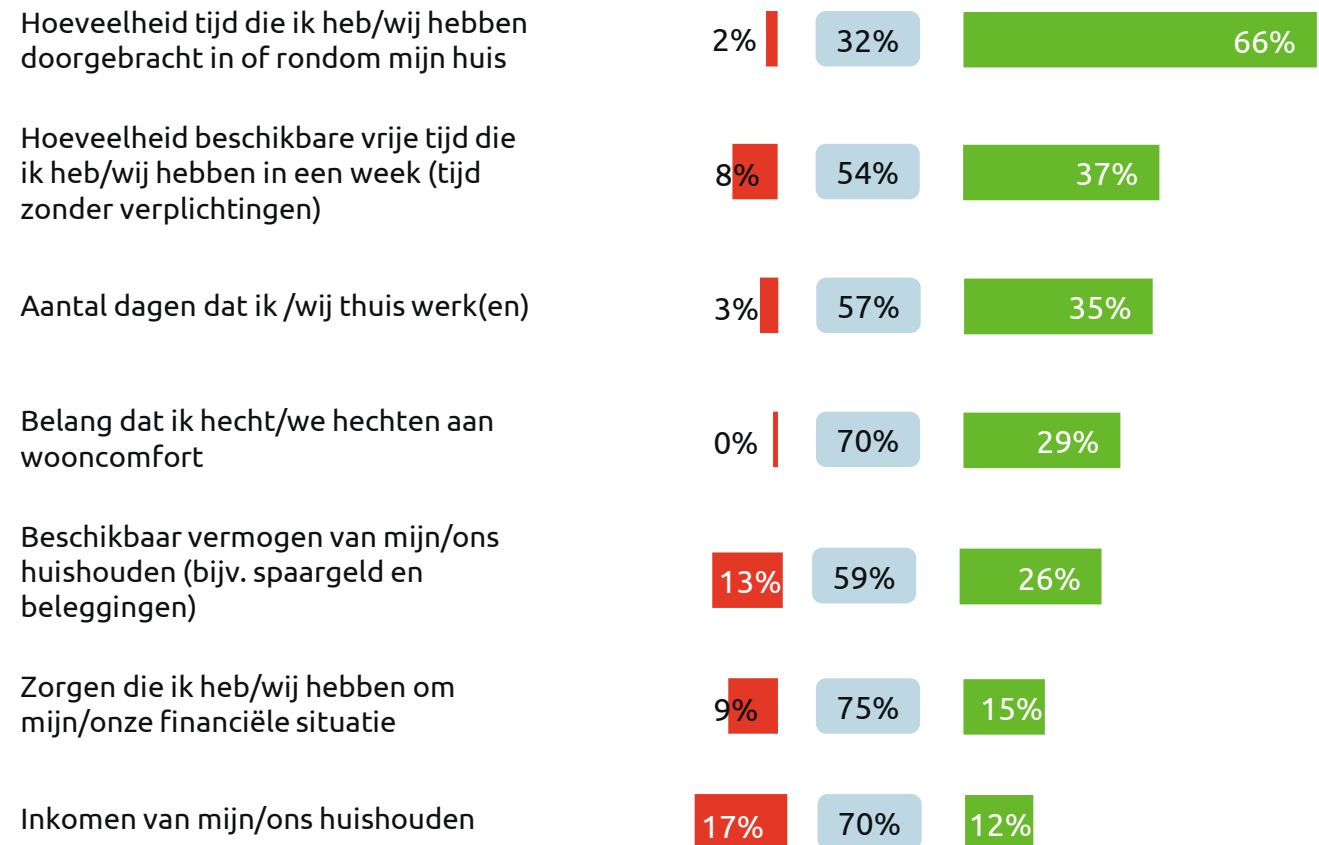
Daarnaast valt op dat een derde van de huiseigenaren meer belang is gaan hechten aan wooncomfort (mogelijk doordat zij meer thuis zijn). Het verduurzamen van de woning zorgt er vaak ook voor dat de woning meer comfortabeler warm is.

Huiseigenaren zijn sinds de corona-uitbraak meer thuis, hebben meer vrije tijd, meer vermogen en hechten meer belang aan comfort

- Huiseigenaren spenderen sinds de uitbraak van het coronavirus meer tijd thuis (66%). Een derde (35%) geeft aan (ook) vaker thuis te werken en 37% van de huiseigenaren ervaart dat zij meer vrije tijd voor zichzelf hebben. Circa de helft (54%) ervaart geen verschil in beschikbare vrije tijd.
- Drie op de tien huiseigenaren (29%) geven aan dat zij sinds de corona-uitbraak meer belang hechten aan wooncomfort. De meesten ervaren hierin geen verandering (70%).
- De meeste huiseigenaren ervaren geen verandering in hun financiële vermogen (59%), maar een substantiële groep ziet zijn beschikbaar vermogen stijgen (26%) tegenover een kleinere groep die een daling ziet (13%).
- Wat betreft inkomen en zorgen over de eigen financiële positie zien minder huiseigenaren veranderingen en als ze die wel zien, vaker negatief (minder inkomen/meer zorgen, 17%) dan positief (meer inkomen, minder zorgen, 12%).

Het kan zijn dat er sinds de corona-uitbraak in maart 2020 zaken zijn veranderd in jouw huishouden. Kun je voor elk van de volgende onderwerpen aangeven of dit in jouw huishouden is toe- of afgenomen of gelijk is gebleven sinds de corona-uitbraak in maart 2020:
(Basis – huiseigenaren, n=1.027)

N.B. het percentage 'Weet niet' staat niet weergegeven in de grafiek.

Afgenomen Onveranderd Toegenomen

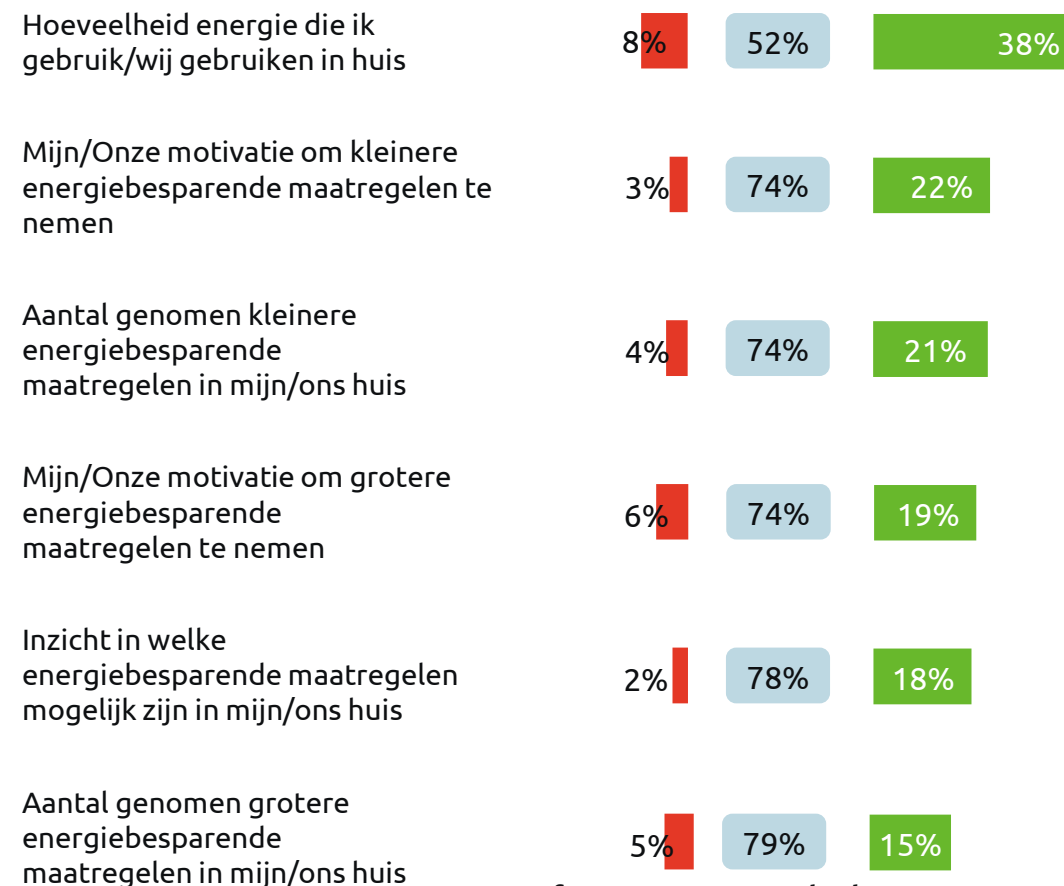
Huiseigenaren gebruiken sinds de corona-uitbraak meer energie, zijn gemotiveerder om te besparen en weten beter wat mogelijk is

- 38% van de huiseigenaren ervaart dat zij meer energie gebruiken sinds de corona-uitbraak. Circa de helft (52%) ziet geen verandering in hun energieverbruik.
  - Uit een verdiepende analyse kwam naar voren dat de huiseigenaren die meer energie gebruiken, ook een iets grotere motivatie hebben om kleinere energiebesparende maatregelen te nemen in huis. Ze hebben daarnaast vaker klussen aan hun woning gedaan of laten doen. Ze hebben niet een hogere motivatie voor het nemen van grotere energiebesparende maatregelen in vergelijking met de andere huiseigenaren.
- Een vijfde ervaart meer motivatie om kleinere (22%) en/of grotere (19%) energiebesparende maatregelen te nemen. Driekwart ervaart geen verandering (74%).
- 18% geeft aan dat het inzicht in welke energiebesparende maatregelen mogelijk zijn in de woning is toegenomen. Voor 78% is het inzicht onveranderd.
- 21% geeft aan dat het aantal kleinere energiebesparende maatregelen is toegenomen en 15% geeft aan dat het aantal grotere energiebesparende maatregelen is toegenomen.

 Gebouw voor 1946: motivatie voor kleine energiebesparende maatregelen is toegenomen (28% vs. 22% gemiddeld onder alle huiseigenaren).

 Huiseigenaren met een vrijstaande woning geven vaker aan dat het aantal grotere energiebesparende maatregelen is toegenomen (20% vs. 15% gemiddeld).

Het kan zijn dat er sinds de corona-uitbraak in maart 2020 zaken zijn veranderd in jouw huishouden. Kun je voor elk van de volgende onderwerpen aangeven of dit in jouw huishouden is toe- of afgenomen of gelijk is gebleven sinds de corona-uitbraak in maart 2020:
(Basis – huiseigenaren, n=1.027)

Afgenomen Onveranderd Toegenomen

N.B. het percentage 'Weet niet' staat niet weergegeven in de grafiek.

Huiseigenaren zijn sinds de corona-uitbraak meer gemotiveerd om te klussen aan de woning

- Ongeveer een kwart van de huiseigenaren is aan de gang gegaan met klussen aan de woning (zelf of heeft dit laten doen). Bij een even grote groep is de motivatie om te klussen gestegen (28%). Een meerderheid ervaart echter geen verandering in motivatie om te klussen of het aantal klussen aan de woning (64%).
- Een derde (34%) van de huiseigenaren geeft aan dat zij minder naar de bouwmarkt zijn gegaan sinds de corona-uitbraak. Circa de helft (52%) geeft aan dat het aantal bezoeken niet is veranderd.

Gebouwd voor 1946:

- De motivatie om te klussen aan de woning is vaker toegenomen (40% vs. 28% gemiddeld onder alle huiseigenaren).
- Het aantal klussen aan hun woning is toegenomen (34% vs. 28% gemiddeld).

Gebouwd tussen 1946 en 1964:

- Bezoeken aan bouwmarkten zijn vaker toegenomen (21% vs. 13%).

Gebouwd tussen 1965 en 1974:

- Bezoeken aan bouwmarkten zijn vaker afgenomen (41% vs. 34%).

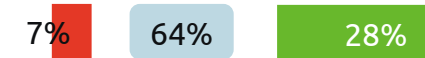
Rijtjeshuis (hoek)

- Geven vaker aan dat het aantal klussen aan hun woning is toegenomen (35% vs. 28% gemiddeld).

Het kan zijn dat er sinds de corona-uitbraak in maart 2020 zaken zijn veranderd in jouw huishouden. Kun je voor elk van de volgende onderwerpen aangeven of dit in jouw huishouden is toe- of afgenomen of gelijk is gebleven sinds de corona-uitbraak in maart 2020:

(Basis – huiseigenaren, n=1.027)

Aantal klussen dat ik/wij aan de woning hebben laten doen (zelf of laten doen)

Mijn/onze motivatie om te klussen aan de woning (zelf of laten doen)

Aantal keer dat ik/wij inkopen doen bij een bouwmarkt

Afgenomen   Onveranderd   Toegenomen

N.B. het percentage 'Weet niet' staat niet weergegeven in de grafiek.

Welke veranderingen zien we door de tijd?

In september 2019 voerde Motivaction de Publieksmonitor Energie en Klimaat uit. In het huidige onderzoek is een aantal vragen opnieuw gesteld aan huiseigenaren die aan het onderzoek van 2019 hebben meegedaan.

Uit de vergelijking blijkt dat huiseigenaren bezig zijn geweest met verduurzamen. Zo hebben meer huiseigenaren zonnepanelen, dakisolatie en/of glasisolatie en zijn er minder huiseigenaren die niet weten of deze maatregelen kunnen in hun huis. Energiebesparing was de belangrijkste trigger om maatregelen te nemen.

De motivatie van huiseigenaren om alsnog tot dak- of vloerisolatie over te gaan lijkt onveranderd. Ook drempels en triggers om energiebesparende maatregelen te nemen, zijn grotendeels gelijk gebleven. Drempels zijn meestal kosten, speculatie op prijsdaling, twijfel over de terugverdientijd en te weinig kennis over de maatregelen. Triggers voor huiseigenaren die maatregelen eventueel zouden willen nemen, zijn dan ook lage kosten en gunstige terugverdientijd, maar ook ondersteuning en gemak bij de uitvoering.

Driekwart maakte, uitgezonderd de coronacrisis, geen grote veranderingen mee sinds september 2019

- In het vorige hoofdstuk werd duidelijk dat eigenaren-bewoners zelf – sinds de corona-uitbraak- veranderingen ervaren in relatie tot hun woning. Hieraan zijn indicaties te ontleen qua kansen voor verduurzaming van de woning. Als extra check of eigenaren-bewoners ook echt positiever zijn over verduurzaming van hun woning, maken we in dit hoofdstuk een vergelijking tussen verduurzamingsmotivatie en –gedrag van respondenten uit deze meting en een eerder onderzoek in september 2019.
- Om de vergelijking zo zuiver mogelijk te maken, sluiten we respondenten uit die sindsdien ingrijpende levensgebeurtenissen hebben meegemaakt en volgens hen niet gerelateerd zijn aan corona (zie tabel rechts), maar die mogelijk wel van invloed zijn op verduurzamingsmotivatie- en gedrag. Zo wordt het aannemelijker dat gevonden veranderingen tussen de twee metingen in verduurzamingsmotivatie en –gedrag coronagerelateerd zijn.
- De meeste huiseigenaren geven aan dat zij sinds september 2019 geen van dergelijke levensgebeurtenissen hebben meegemaakt (76%). Circa een kwart (24%) heeft wel zo'n grote verandering meegemaakt en is daarom uitgesloten van de hierna volgende vergelijkende analyses: zorgen over het klimaat, het hebben van energiebesparende maatregelen en motivatie daartoe.

Mensen kunnen de afgelopen jaar plotseling grote veranderingen hebben meegemaakt in hun leefsituatie. Die kunnen direct of indirect het gevolg zijn van het uitbreken van het coronavirus, maar ook heel andere oorzaken hebben. De volgende vraag gaat alleen over veranderingen die niets met corona te maken hebben.

Welke van de volgende veranderingen heb jij sinds september 2019 meegemaakt die, voor zover jij kunt nagaan, geen gevolg zijn van het uitbreken van het coronavirus in maart 2020? *Meerdere antwoorden mogelijk*
(Basis – huiseigenaren, n=1.027)

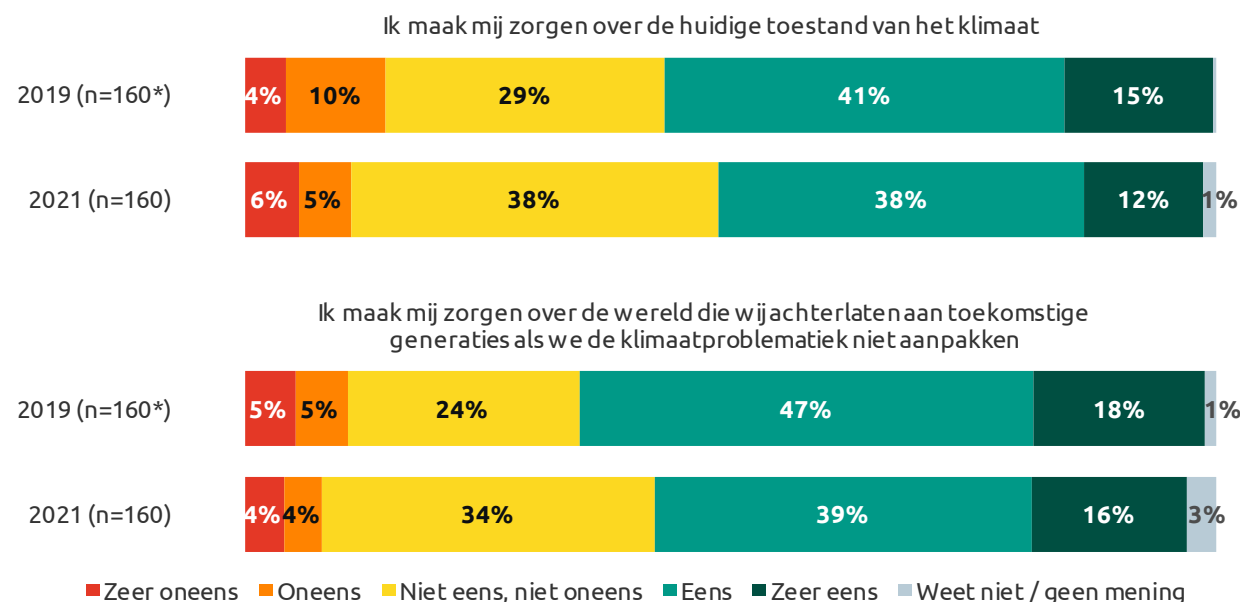
9%	Mijn financiële situatie is plotseling flink veranderd
6%	Ik ben verhuisd
5%	Ik ben met pensioen gegaan
4%	Mijn partner is met pensioen gegaan
3%	Ik heb een kind gekregen
2%	Ik ben gaan samenwonen met een (nieuwe) partner
2%	Mijn partner en ik zijn uit elkaar gegaan
76%	Geen van deze

Zorgen over het klimaat grotendeels onveranderd

- De zorgen over de huidige en toekomstige toestand van het klimaat zijn vrijwel onveranderd.
  - In (september) 2019 gaf 56% aan zich zorgen te maken over de huidige toestand van het klimaat. Begin 2021 maakt 50% zich zorgen om de huidige toestand van het klimaat.
  - In 2019 gaf twee derde (64%) zich zorgen te maken over de wereld die we achterlaten voor toekomstige generaties als de klimaatproblematiek niet wordt aangepakt. In 2021 is dit gedaald naar 55%.
- Zelf geeft overigens 17% van de huiseigenaren aan dat hun zorgen over klimaatverandering zijn toegenomen. Driekwart van de huiseigenaren (76%) geeft aan dat hun zorgen onveranderd zijn ten opzichte van voor de corona-uitbraak. Kennelijk is de eigen perceptie van huiseigenaren dat hun klimaatzorgen gelijk zijn gebleven of soms zelf zijn toegenomen, terwijl dit bij een objectievere vergelijking niet naar voren komt. Mogelijk herinneren ondervraagden zich niet goed in hoeverre hun zorgen over het klimaat zijn veranderd in het afgelopen jaar of geven zij een meer sociaal wenselijk antwoord. Dit zou het verschil in toename van zorgen kunnen verklaren.

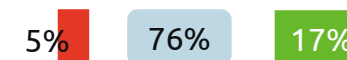
In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen:

*Dit zijn de respondenten die 1) voldoen aan de doelgroepseisen (zie methode), 2) de vraag hebben beantwoord in 2019 en 3) geen ingrijpende levensgebeurtenissen hebben meegemaakt.

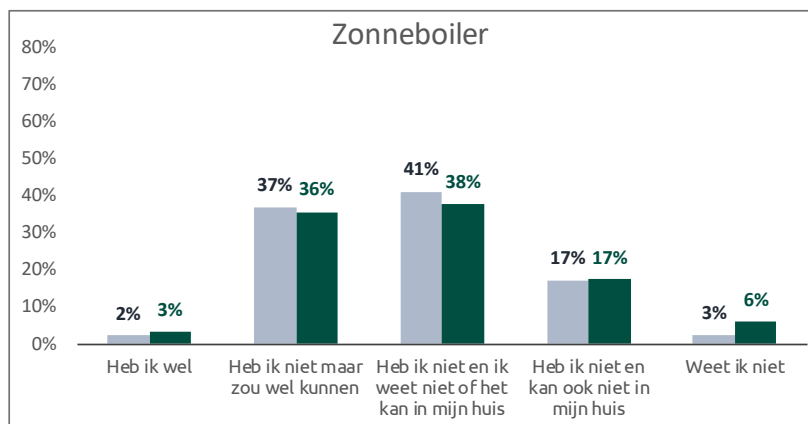
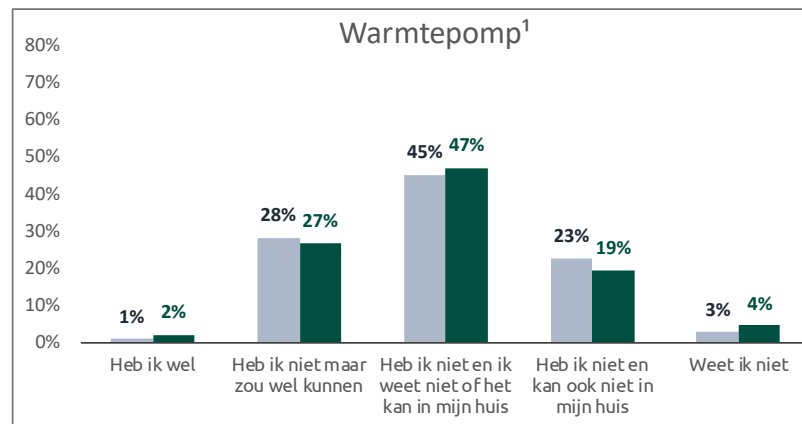
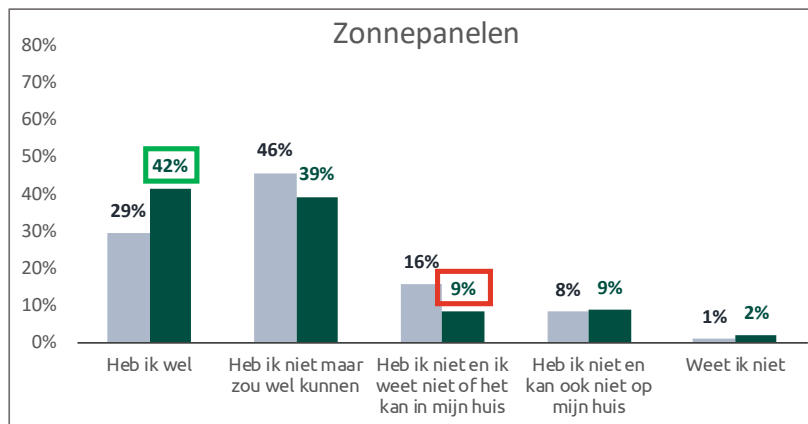
Het kan zijn dat er sinds de corona-uitbraak in maart 2020 zaken zijn veranderd in jouw huishouden. Kun je voor het volgende onderwerp aangeven of dit in jouw huishouden is toe- of afgenomen of gelijk is gebleven sinds de corona-uitbraak in maart 2020:

Zorgen die die ik heb/wij hebben over klimaatverandering

Afgenomen   Onveranderd   Toegenomen

Meer huiseigenaren hebben zonnepanelen

- Ten opzichte van 2019 geven meer huiseigenaren aan dat zij zonnepanelen hebben (42% vs. 29% in 2019). Daarnaast lijkt het alsof huiseigenaren beter weten of plaatsing van zonnepanelen op het dak van hun woning mogelijk is. Het aantal huiseigenaren dat aangeeft niet te weten of zonnepanelen op hun dak kunnen, is namelijk gedaald (van 16% in 2019 naar 9% in 2021).
- Er zijn geen veranderingen in mate van bezit van een warmtepomp¹ of kennis over de mogelijkheid om een warmtepomp te laten plaatsen.
- Er zijn geen veranderingen in mate van bezit van een zonneboiler of kennis over de mogelijkheid voor het laten plaatsen van een zonneboiler.

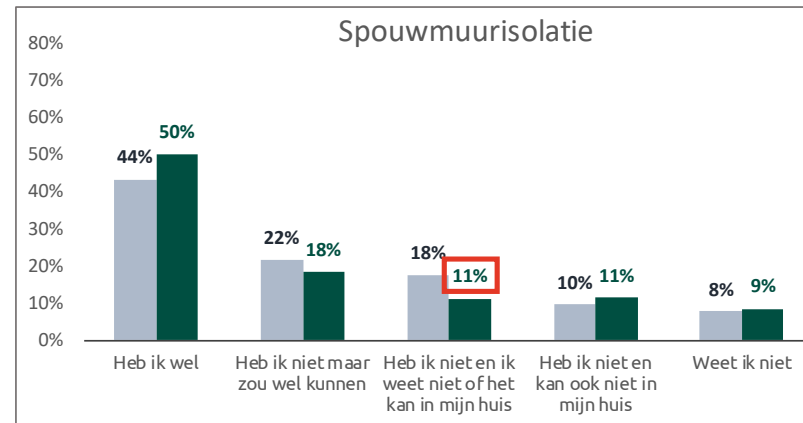
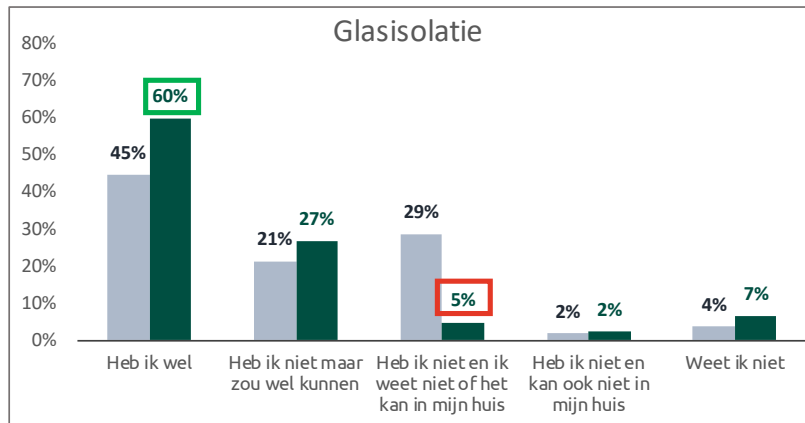
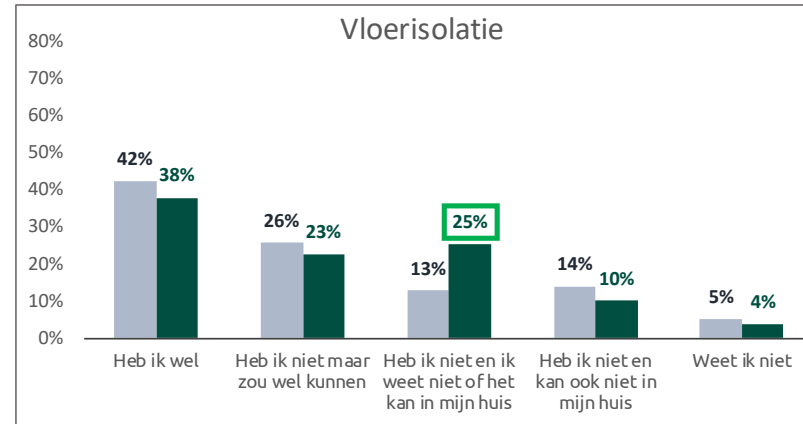
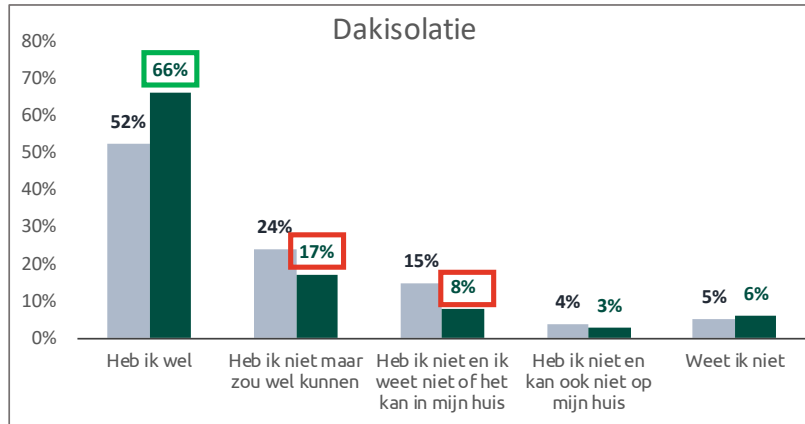
2019 (n=417)
  2021 (n=417)

Dit zijn de respondenten die 1) voldoen aan de doelgroeps-eisen (zie methode), 2) de vraag hebben beantwoord in 2019 en 3) geen ingrijpende levensgebeurtenissen hebben meegemaakt.

Significant hoger dan in 2019
 Significant lager dan in 2019

¹In 2021 is onderscheid gemaakt tussen een volledige warmtepomp en een hybride warmtepomp. Voor de vergelijking met 2019 zijn deze samengenomen. In de bijlage staan de specifieke resultaten voor 2021.

Meer huiseigenaren hebben dak- of glasisolatie en weten beter of dit kan in hun huis

- Ten opzichte van 2019 geven nu meer huiseigenaren aan dat zij dakisolatie hebben genomen (66% vs. 52% in 2019). Ook zijn er minder huiseigenaren die niet weten of zij dakisolatie kunnen nemen (8% vs. 15% in 2019).
- In 2021 geven meer huiseigenaren aan dat zij glasisolatie hebben (60% vs. 45% in 2019). Ook geven minder huiseigenaren aan dat zij niet weten of glasisolatie mogelijk is in hun woning (5% vs. 29% in 2019).
- Ten opzichte van 2019 geven meer huiseigenaren aan dat zij niet weten of vloerisolatie mogelijk is hun huis (25% vs. 13% in 2019).
- Minder huiseigenaren geven aan dat zij niet weten of spouwmuurisolatie mogelijk is in hun huis (11% vs. 18% in 2019).

2019 (n=417)
  2021 (n=417)

Dit zijn de respondenten die 1) voldoen aan de doelgroeps-eisen (zie methode), 2) de vraag hebben beantwoord in 2019 en 3) geen ingrijpende levensgebeurtenissen hebben meegemaakt.

Significant hoger dan in 2019
 Significant lager dan in 2019

Verschillen naar subgroepen in 2021

Op de twee voorgaande pagina's stonden de resultaten voor bezit en kennisniveau van specifieke energiebesparende maatregelen door de tijd heen. Op deze pagina gaan we in op de verschillen binnen de subgroepen (bouwjaar en type woning). Het betreft hier een vergelijking enkel voor de resultaten van 2021. Voor elke subgroep noemen we de significante afwijkingen ten opzichte van de overige subgroepen. Als referentiecijfer is het totale percentage weergegeven. Bijvoorbeeld: eigenaren van huizen die gebouwd zijn voor 1946 geven significant vaker aan dat een zonneboiler wel mogelijk is in hun woning, maar dat zij deze (nog) niet hebben genomen (40%). Onder alle huiseigenaren is dat 33%.

Gebouwd voor 1946:

- Zonneboiler vaker mogelijk, maar nog niet genomen (40% vs. 33%).
- Vaker onbekend of zonnepanelen kunnen (20% vs. 9%) of geven vaker aan dat zonnepanelen niet mogelijk (16% vs. 10%).
- Glasisolatie vaker mogelijk, maar nog niet genomen (37% vs. 27%).
- Weten vaker niet of vloerisolatie kan (18% vs. 13%) of geven vaker aan dat vloerisolatie niet kan (19% vs. 12%).
- Weten vaker niet of spouwmuurisolatie kan (19% vs. 12%) of geven vaker aan dat spouwmuurisolatie niet kan (24% vs. 9%).

Gebouwd tussen 1946 en 1964:

- Hebben vaker nog geen vloerisolatie (35% vs. 44%).
- Spouwmuurisolatie vaker mogelijk, maar nog niet genomen (25% vs. 16%).

Gebouw tussen 1965 en 1974:

- Warmtepomp vaker niet mogelijk (34% vs. 27%).
- Hebben vaker glasisolatie (66% vs. 56%).
- Vloerisolatie vaker mogelijk, maar nog niet genomen (33% vs. 25%).
- Spouwmuurisolatie vaker mogelijk, maar nog niet genomen (22% vs. 16%).

Gebouwd tussen 1975 en 1991:

- Hebben vaker zonnepanelen (42% vs. 32%)

Gebouwd tussen 1992 – 2003:

- Warmtepomp vaker mogelijk, maar nog niet genomen (32% vs. 21%).
- Hebben vaker dakisolatie (76% vs. 67%).
- Hebben vaker vloerisolatie (69% vs. 44%).
- Hebben vaker spouwmuurisolatie (66% vs. 53%).

Vrijstaande woning:

- Warmtepomp vaker mogelijk, maar nog niet genomen (27% vs. 21%).
- Hebben vaker zonnepanelen (46% vs. 37%).
- Hebben vaker dakisolatie (75% vs. 67%).

Rijtjeshuis (tussenwoning):

- Geven vaker aan niet te weten of een warmtepomp kan (47% vs. 43%).
- Zonnepanelen vaker mogelijk, maar nog niet genomen (48% vs. 42%).
- Dakisolatie vaker mogelijk, maar nog niet genomen (22% vs. 16%).
- Hebben vaker geen spouwmuurisolatie (44% vs. 53%).

Rijtjeshuis (hoekwoning):

- Vloerisolatie is vaker mogelijk, maar nog niet genomen (32% vs. 25%).
- Hebben vaker spouwmuurisolatie (62% vs. 53%).

Twee-onder-een-kap:

- Zonneboiler vaker niet mogelijk is (27% vs. 21%).
- Hebben vaker zonnepanelen (46% vs. 37%).
- Vloerisolatie vaker niet mogelijk (17% vs. 12%).
- Hebben vaker spouwmuurisolatie (60% vs. 53%).

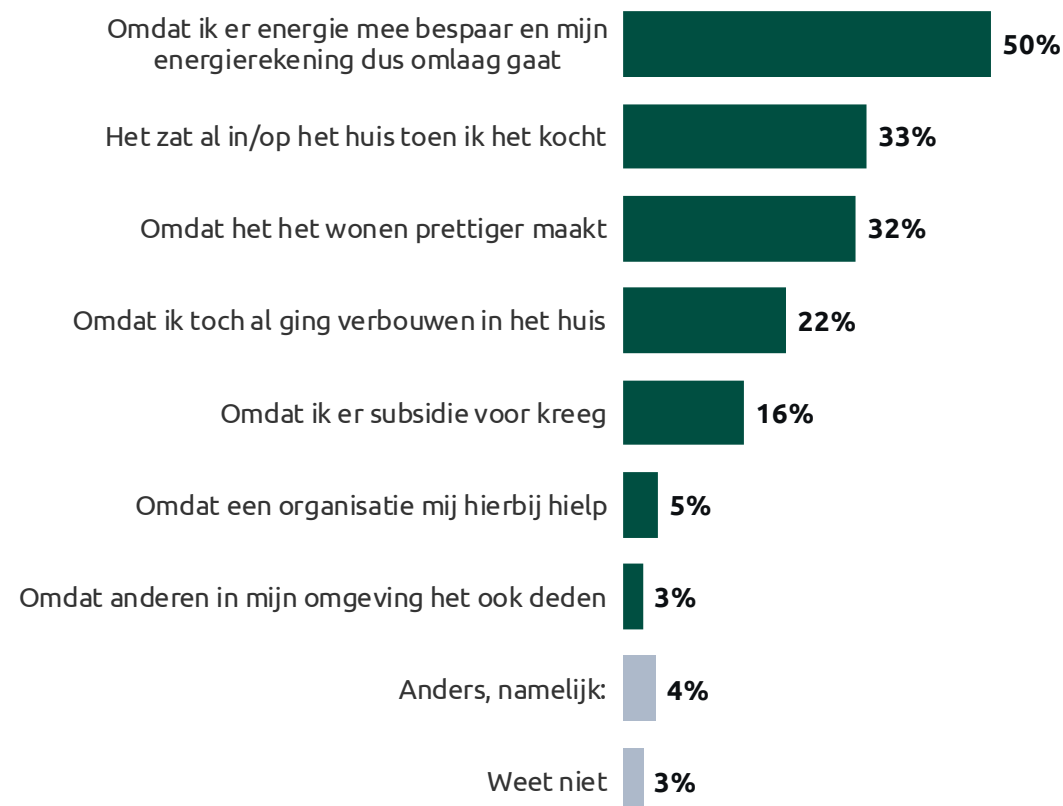

Energiebesparing en lagere energierekening belangrijkste directe aanleiding voor gerealiseerde energiebesparende maatregelen

- Aan de respondenten is gevraagd¹ wat voor hen directe aanleidingen waren om energiebesparende maatregelen te nemen. De helft (50%) geeft aan dat het hen ging om energiebesparing en dus een lagere energierekening.
- Een derde (33%) geeft aan dat de energiebesparende maatregelen al in/op hun huis zaten.
- 32% vindt dat de energiebesparende maatregelen het wonen prettiger maken en 22% noemt als aanleiding dat zij toch al gingen verbouwen.
- 16% noemt als aanleiding de subsidie die zij er voor kregen.

¹ De vergelijking met 2019 is hier niet mogelijk, omdat in 2019 respondenten voor enkele specifieke energiebesparende maatregelen deze vraag hebben beantwoord. Dit jaar was het een overkoepelende vraag die gesteld was als respondenten een of meerdere energiebesparende maatregelen hebben.

Wat waren voor jou directe aanleidingen om deze te nemen?
(Basis - Heeft een of meerdere energiebesparende maatregelen, n=462)

Geen verandering in motivatie voor zonnepanelen, glasisolatie of zonneboilers

Aan eigenaren-bewoners die in 2019 en in 2021 de maatregelen nog niet gerealiseerd hebben, is naar hun motivatie gevraagd om dit (alsnog) te doen als de mogelijkheid er zou zijn (als het kan, niet te moeilijk is of te duur).

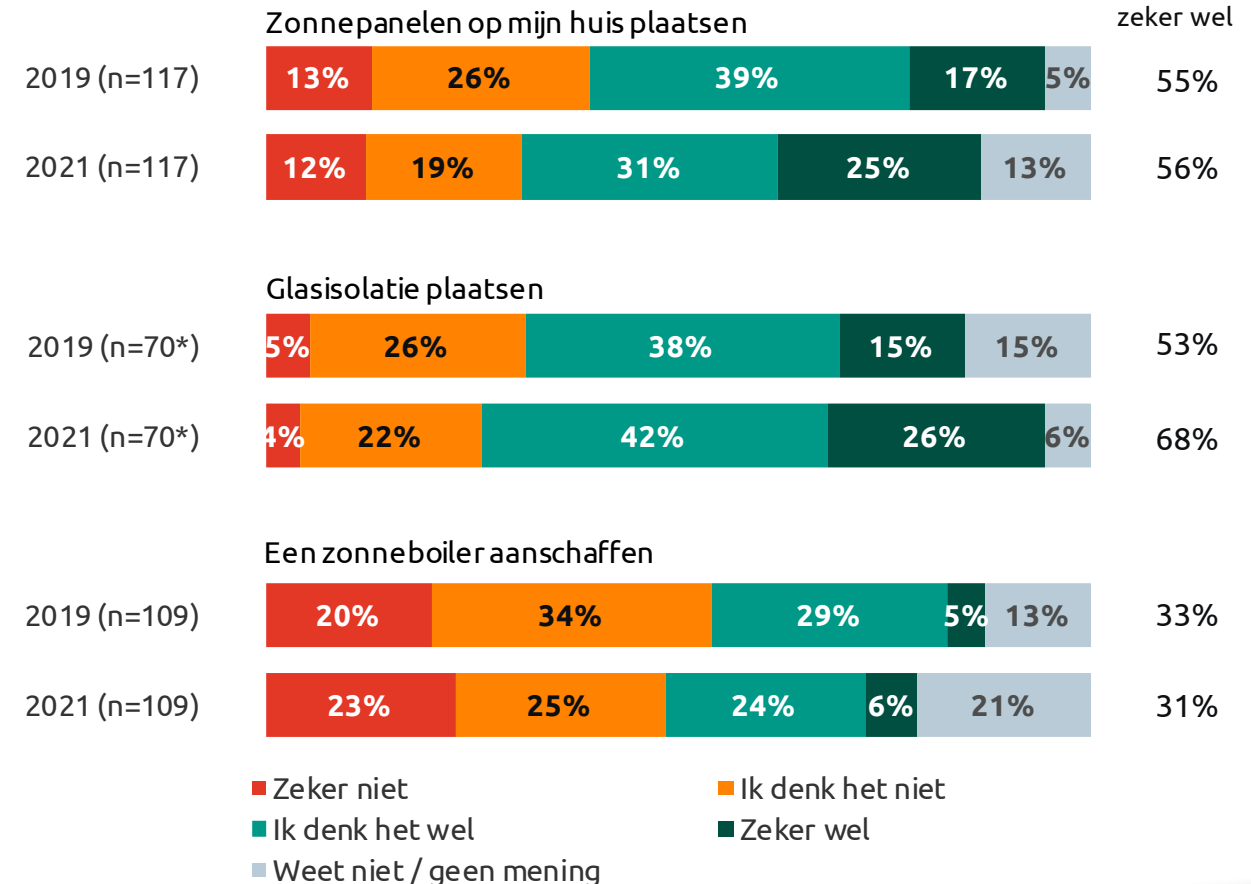
- De interesse voor het plaatsen van zonnepanelen is gelijk gebleven. In 2019 gaf 55% aan dat zij graag zonnepanelen willen. In 2021 is dit 56%.
- De interesse in het nemen van glasisolatie is op het oog gestegen. In 2019 gaf 53% van de huiseigenaren aan dat zij glasisolatie zouden willen. In 2021 is dat 68%. Echter, vanwege het lage aantal waarnemingen is dit resultaat indicatief.
- De interesse in het aanschaffen van een zonneboiler is onveranderd ten opzichte van 2019. In 2019 gaf 33% van de huiseigenaren aan dat zij zonneboiler zouden willen. In 2021 is dat 31%.

* Vanwege het lage aantal waarnemingen (n<100) is dit resultaat indicatief.

Stel, het kan: het is bijvoorbeeld niet te duur, het kost geen moeite en het is mogelijk. In hoeverre zou je het volgende dan graag willen?

(Basis - Heeft de maatregel in 2021 nog niet genomen)

% ik denk het wel + zeker wel

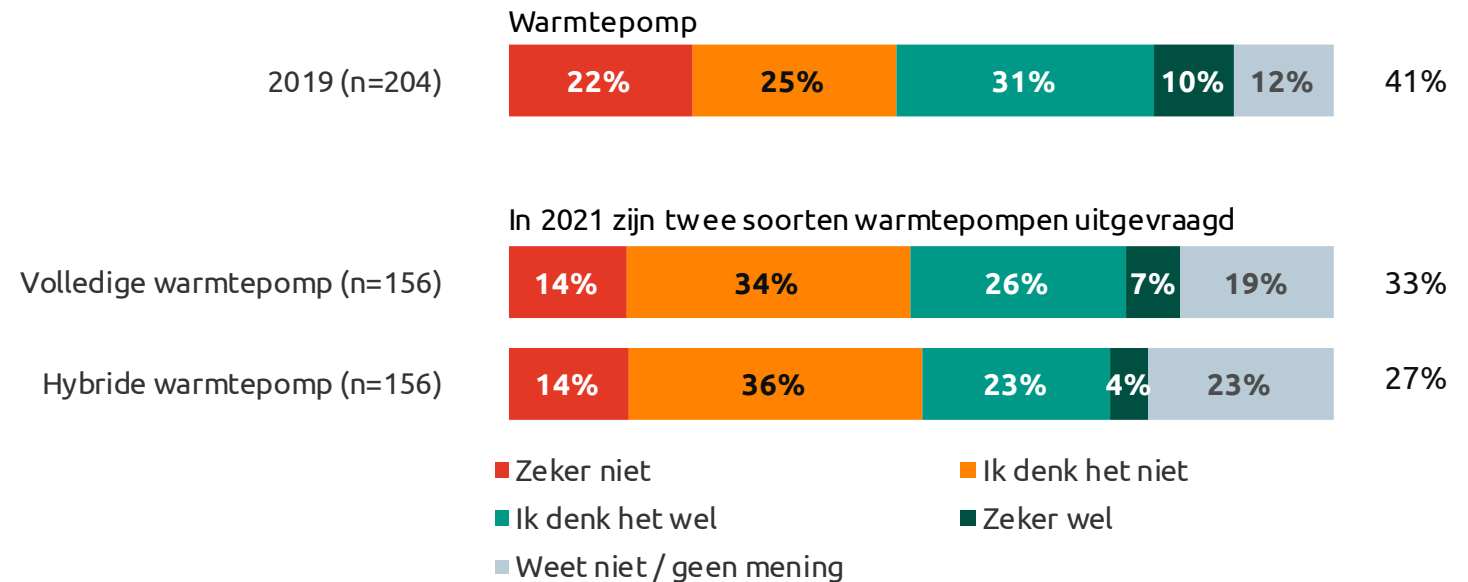

Twijfel over interesse in warmtepomp

In 2021 is gevraagd naar de motivatie voor het nemen van een volledige warmtepomp en een hybride warmtepomp. Dit onderscheid is in 2019 niet gemaakt en daarom zijn de resultaten moeilijk te vergelijken met de resultaten van het huidige onderzoek.

- Wat opvalt is dat in 2021 de groep huiseigenaren die aangeeft niet te weten of ze een volledige of hybride warmtepomp willen (respectievelijk 19% en 23%) iets is gegroeid ten opzichte van 2019 (12%).
- Deze toegenomen twijfel kan veroorzaakt zijn door de andere vraagstelling: juist door verschillende soorten warmtepompen te benoemen, worden vragen opgeroepen over wat dan de voor- en nadelen zijn en ontstaat twijfel over of men wel een warmtepomp wil. Deze twijfel kan natuurlijk ook in werkelijkheid (buiten de context van dit onderzoek) ontstaan zodra voor consumenten duidelijk wordt dat er verschillende soorten warmtepompen bestaan.

Stel, het kan: het is bijvoorbeeld niet te duur, het kost geen moeite en het is mogelijk. In hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - heeft maatregel nog niet) % ik denk het wel + zeker wel

Meer speculatie op prijsdaling en twijfel over terugverdientijd zonnepanelen

Huiseigenaren die in 2019 en op dit moment nog niet voor zonnepanelen hebben gekozen, is gevraagd wat voor hen redenen zijn dat zij nog geen zonnepanelen hebben. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze specifieke groep huiseigenaren klein is. De resultaten zijn daarom indicatief.

- Op het oog lijkt betaalbaarheid een minder grote drempel geworden: minder huiseigenaren geven in 2021 aan dat de aanschafprijs een drempel is (26% vs. 34% in 2019).
- Wel lijkt prijs op een andere manier een belangrijke rol te spelen: de twijfel over de terugverdientijd is gegroeid (30% vs. 21% in 2019) en de verwachting is gegroeid dat prijzen in de toekomst gaan dalen (34% vs. 27% in 2019).
- Daarnaast lijkt een grotere groep huiseigenaren op te zien tegen het uitzoeken hoe het plaatsen werkt en wat het hen kost of oplevert (12% vs. 5% in 2019).
- Huiseigenaren lijken vaker te weten of het mogelijk is om op hun dak zonnepanelen te plaatsen (2% vs. 7% in 2019).

Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) geen zonnepanelen op je huis hebt geplaatst? (Basis - Heeft geen zonnepanelen)

* Dit is de groep respondenten die in 2019 en in 2021 deze maatregel nog niet hadden/hebben.

Rendabelere zonnepanelen maken zonnepanelen aantrekkelijker

Huiseigenaren die in 2019 en op dit moment nog geen zonnepanelen hebben genomen, maar op beide meetmomenten aangaven dit wel zouden willen, is gevraagd wat voor hen de kans zou vergroten om ze aan te schaffen. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze specifieke groep huiseigenaren klein is. De resultaten zijn daarom indicatief.

- Zij geven (net als in 2019) aan dat zonnepanelen vooral aantrekkelijker worden als het hen geen (extra) geld kost (58%), het hen geld oplevert (54%) of als ze er subsidie voor krijgen (54%).
- Ongeveer een derde van de gemotiveerde huiseigenaren heeft behoefte aan informatie: zij willen er mee van weten, bijvoorbeeld of het op hun huis kan en hoe het werkt (32%). Ook lijkt het hen aantrekkelijker als het makkelijk is om zonnepanelen te nemen (20%).
- De behoefte om hulp te krijgen lijkt te zijn gegroeid: 22% geeft aan dat zij het aantrekkelijk zouden vinden als een organisatie hen hielp (vs. 7% in 2019).

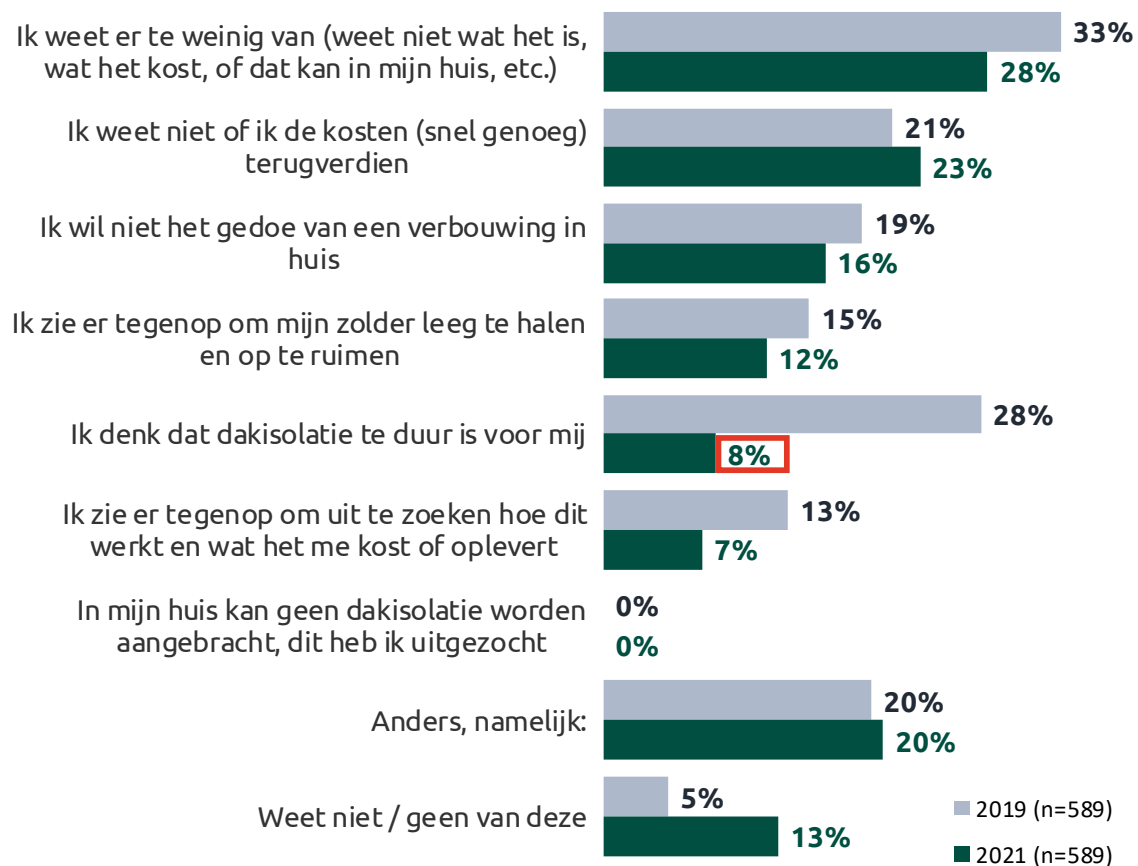
Wat zou voor jou de kans vergroten dat je zonnepanelen op je huis plaatst? (Basis - Heeft geen zonnepanelen, maar zou dat wel willen)

*Dit is de groep respondenten die in 2019 en in 2021 deze maatregel nog niet hadden/hebben, maar in beide jaren aangeven dat zij deze wel zouden willen.

Nog steeds zijn kennis en twijfel over terugverdientijd de belangrijkste drempels voor dakisolatie

Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) geen dakisolatie aan hebt gebracht? (Basis - Heeft geen dakisolatie)

*Dit is de groep respondenten die in 2019 en in 2021 deze maatregel nog niet hadden/hebben.

  Significant hoger dan in 2019
  Significant lager dan in 2019

Op de twee vorige pagina's gingen we in op huiseigenaren die nog geen zonnepanelen hebben. Deze en de volgende pagina gaan over huiseigenaren die geen dakisolatie hebben.

Huiseigenaren die in 2019 en op dit moment nog geen dakisolatie hebben gerealiseerd, is gevraagd wat redenen zijn dat zij nog geen dakisolatie hebben.

- 28% van de huiseigenaren verklaart dat zij nog te weinig weten van dakisolatie waardoor ze nog geen dakisolatie hebben genomen. In 2019 was dat 33%. Ook hebben huiseigenaren nog vragen over de terugverdientijd van dakisolatie (23%).
- 8% denkt dat dakisolatie te duur is voor hen. Deze reden wordt beduidend minder vaak aangedragen dan in 2019 (toen: 28%).

Gemak bij uitvoering en lagere kostendrempel maken het nemen van dakisolatie aantrekkelijker

Wat zou voor jou de kans vergroten dat je dakisolatie aanbrengt?
(Basis - Heeft geen dakisolatie, maar zou dat wel willen)

Huiseigenaren die in 2019 en op dit moment nog geen dakisolatie hebben gerealiseerd, maar op beide meetmomenten wel aangeven dat zij dit wel zouden willen, is gevraagd wat voor hen de kans zou vergroten om het wel te nemen. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze specifieke groep huiseigenaren klein is. De resultaten zijn daarom indicatief.

- Gemak lijkt een rol te spelen: als het makkelijk is om te doen, vinden huiseigenaren het nemen van dakisolatie aantrekkelijker (41%).
- Daarnaast zijn kosten een belangrijke trigger: ze zouden eerder dakisolatie nemen als het hen geen (extra) geld kost (32%), als hun energierekening omlaag gaat (31%) of als ze er subsidie voor krijgen (27%).
- Daarnaast geeft 25% aan dat zij behoefte hebben aan meer informatie (of het kan in hun huis, hoe het werkt en wat het oplevert).

*Dit is de groep respondenten die in 2019 en in 2021 deze maatregel nog niet hadden/hebben, maar in beide jaren aangeven dat zij deze wel zouden willen.

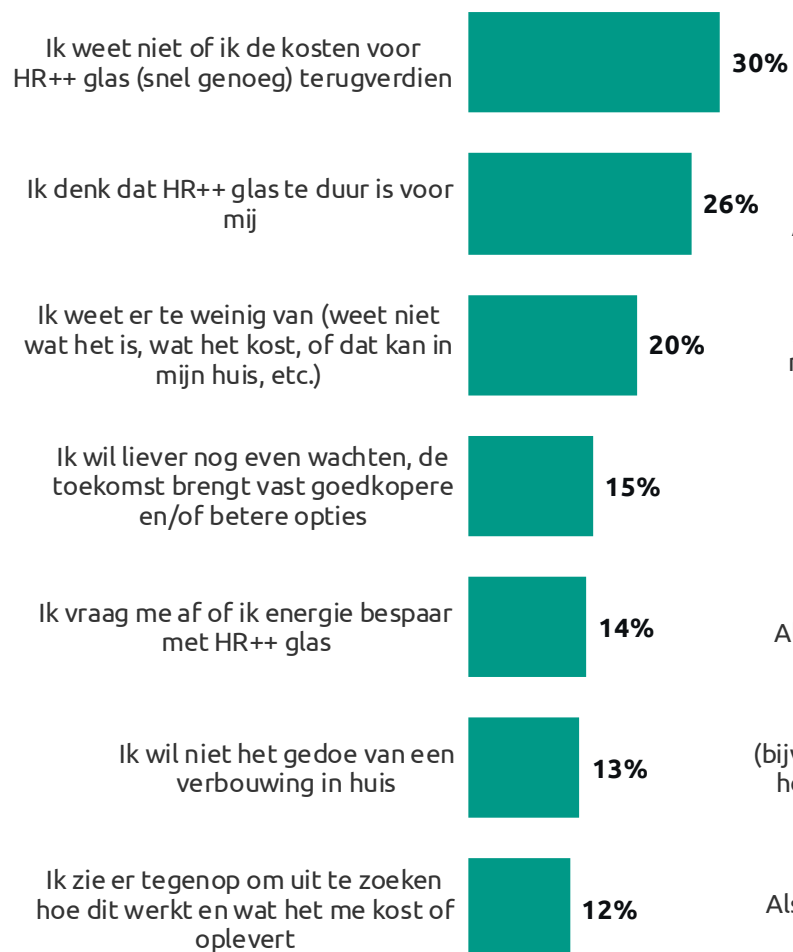

Gebrek aan kennis en de kosten zijn belangrijkste drempels voor glasisolatie

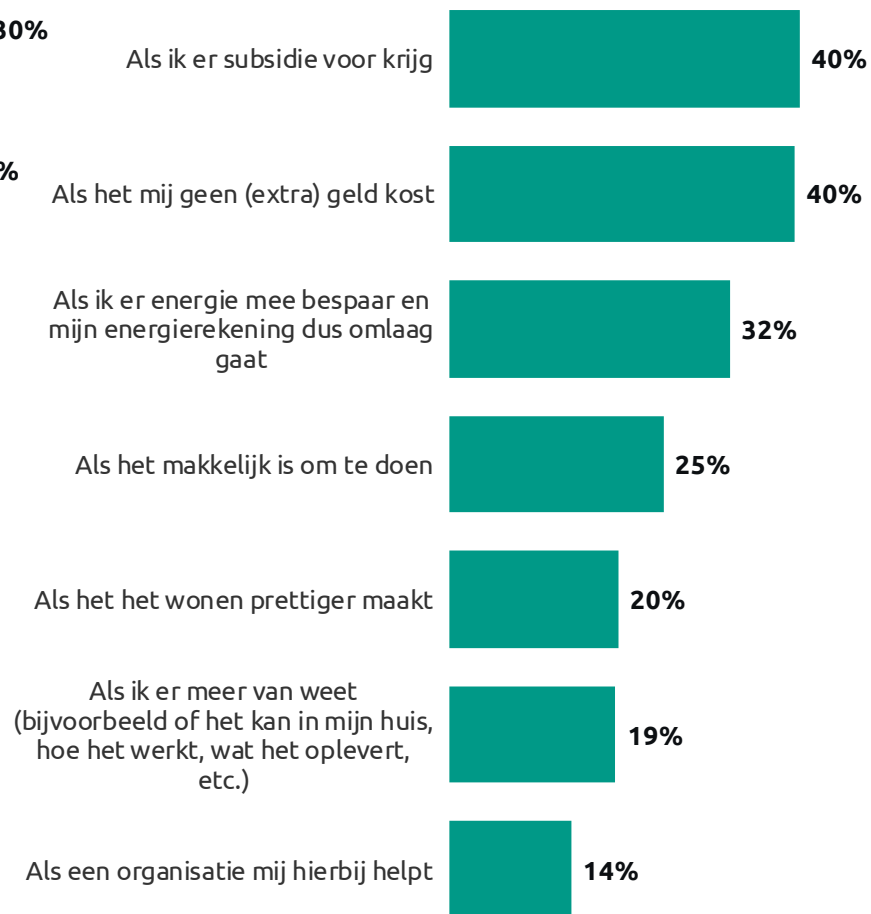
Niet alle vragen van het huidige onderzoek waren te vergelijken met het onderzoek in 2019 omdat toen andere energiebesparende maatregelen zijn onderzocht. Glasisolatie is daar een voorbeeld van.

- Redenen dat huiseigenaren nog geen glasisolatie hebben, hebben met name met kosten en kennis te maken. Zij weten niet of de terugverdientijd gunstig genoeg is (30%), denken dat het te duur is (26%) en weten er in het algemeen te weinig van, bijvoorbeeld wat het is, wat het kost en of het kan in de woning (20%).
- Huiseigenaren die gemotiveerd zijn om eventueel glasisolatie te nemen, zien op tegen de kosten. Ze geven aan dat zij glasisolatie zouden willen als dit hen geen (extra) geld kost (40%), als ze er subsidie voor krijgen (40%) of als hun energierekening voldoende omlaag gaat (32%). Daarnaast zeggen huiseigenaren dat als glasisolatie het wonen prettiger maakt (25%) en als het makkelijk is om te doen (20%) dit een stimulans voor hen kan zijn. 19% geeft aan eerst meer geïnformeerd willen worden over glasisolatie.

Wat zou voor jou de kans vergroten dat je HR++ glas aanschafft?* (Basis - Heeft nog geen HR++ glas, n=200)

Wat zou voor jou de kans vergroten dat je HR++ glas aanschafft?* (Basis - Heeft nog geen HR++ glas, maar zou dat wel willen, n=124)

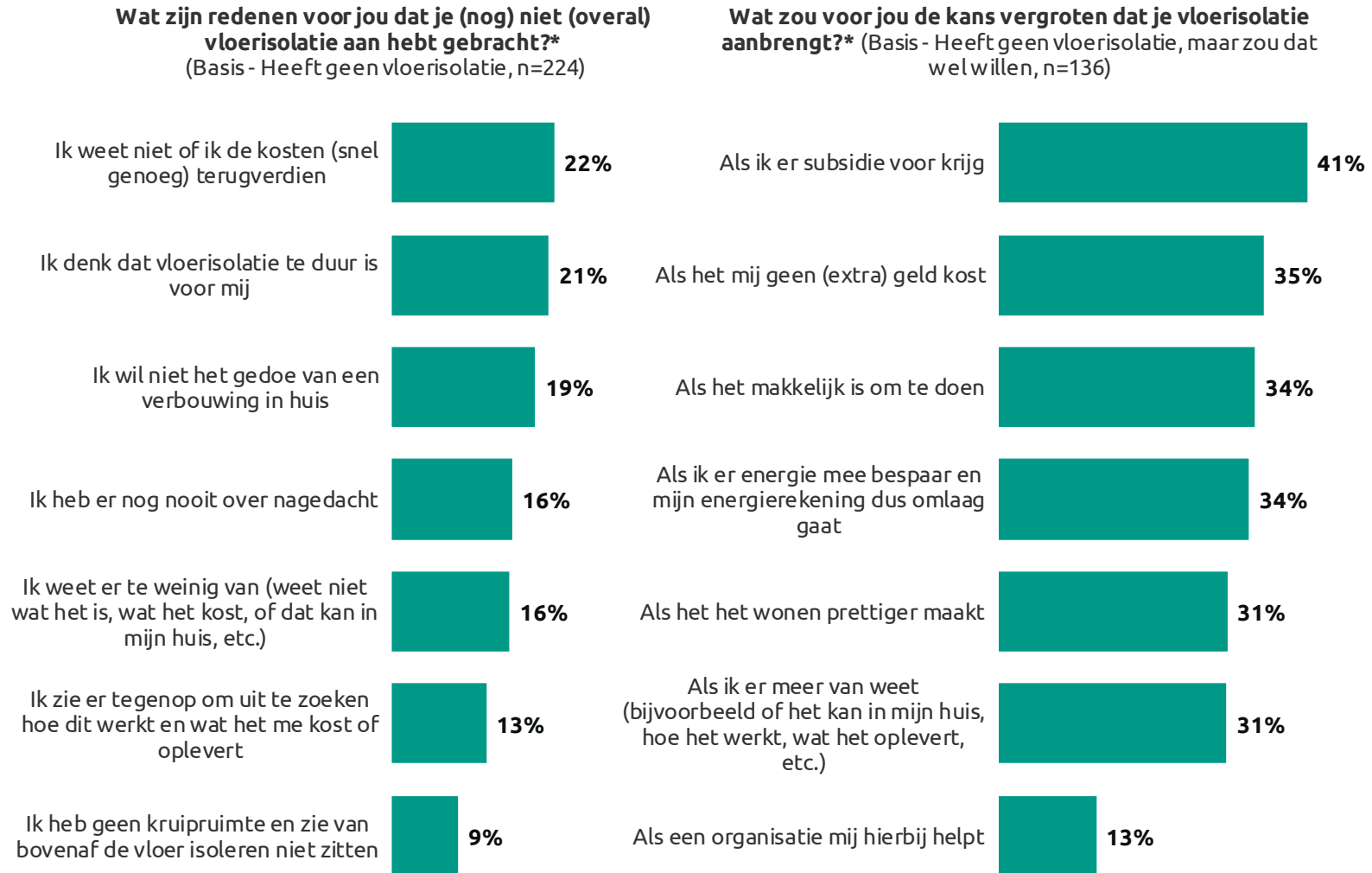

*Dit zijn de meest genoemde redenen. Zie de bijlage voor alle resultaten

Kosten, kennis, terugverdientijd en opzien tegen verbouwing belangrijkste drempels vloerisolatie

Niet alle vragen van het huidige onderzoek waren te vergelijken met het onderzoek in 2019, omdat toen andere energiebesparende maatregelen zijn onderzocht. Vloerisolatie is daar een voorbeeld van.

- Ongeveer een vijfde van de huiseigenaren die nog geen vloerisolatie (overall) hebben, noemen als redenen dat ze niet weten wat de terugverdientijd is van vloerisolatie (22%), dat ze denken dat vloerisolatie te duur is (21%) en dat ze niet het gedoe van een verbouwing willen (19%). Daarnaast heeft 16% nog nooit over vloerisolatie nagedacht of geeft aan dat zij er te weinig van weten (16%).
- Gemotiveerde huiseigenaren geven met name aan dat zij mogelijk wel vloerisolatie zouden nemen als ze er subsidie voor krijgen (41%), als het makkelijk is om te doen (35%), het wonen er prettiger door wordt (34%), het geen (extra) geld kost (34%), ze er meer van weten (31%) en hun energierekening er door omlaag gaat (31%).

*Dit zijn de meest genoemde redenen. Zie de bijlage voor alle resultaten

Wat beïnvloedt de intentie om te verduurzamen?

Bijna twee op de tien huiseigenaren is van plan om in de aankomende 12 maanden energiebesparende maatregelen te nemen. Een twee keer zo grote groep huiseigenaren is dat niet van plan.

In dit onderzoek is door middel van een regressieanalyse onderzocht wat de intentie om energiebesparende maatregelen te nemen beïnvloedt. Uit deze analyse kwam naar voren dat met name het (mede)verantwoordelijkheidsgevoel voor het nemen van energiebesparende maatregelen een rol speelt en de wens om de nieuwste technische mogelijkheden in huis te hebben. Daarnaast zijn huiseigenaren die in de aankomende twee jaar (groot) regulier onderhoud moeten plegen of gaan verbouwen eerder geneigd om energiebesparende maatregelen te nemen.

Hoewel een meerderheid van de huiseigenaren onderstreept dat energiebesparende maatregelen de waarde van de woning verhogen, lijkt dit maar een klein effect te hebben op de intentie om energiebesparende maatregelen te nemen. Ook komt verrassend naar voren dat ondanks dat huiseigenaren de terugverdientijd van energiebesparende maatregelen te lang vinden, dit toch een zeer licht positief effect heeft op de intentie om energiebesparende maatregelen te nemen.

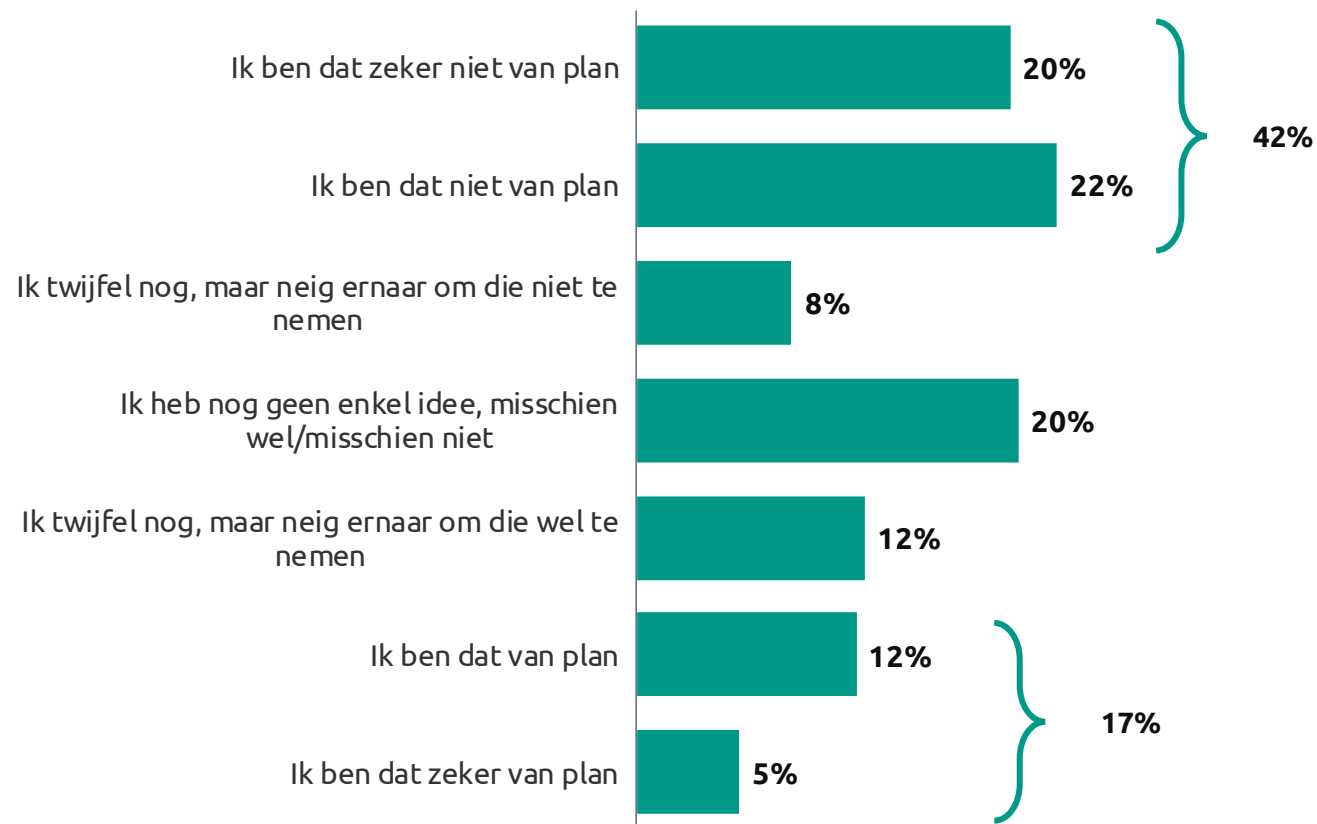
Niet verrassend heeft het reeds aantal genomen energiebesparende maatregelen een (licht) negatief effect op de intentie. Waarschijnlijk leidt een lager besparingspotentieel tot een kleinere besparingsintentie.

Bijna twee op de tien huiseigenaren zijn van plan de komende 12 maanden energiebesparende maatregelen te nemen, vier van de tien twijfelen nog

- 17% is (zeker) van plan om de komende 12 maanden energiebesparende maatregelen te nemen.
- 42% van de huiseigenaren* is (zeker) niet van plan om in de komende 12 maanden energiebesparende maatregelen te nemen.
- Circa 40% twijfelt nog.

In hoeverre ben je van plan om in de aankomende 12 maanden energiebesparende maatregelen te nemen?
(Basis - allen*, n=741)

*Dit zijn de antwoorden van de respondenten die mee zijn genomen in de regressieanalyse. Respondenten die op een of meerdere stellingen die in het regressiemodel zijn gestopt 'weet niet/geen mening' hebben geantwoord, zijn buiten beschouwing gelaten.

Toelichting regressieanalyse

Afhankelijke variabele: intentie om in de komende 12 maanden energiebesparende maatregelen te nemen

Door middel van lineaire regressieanalyse zijn we nagegaan welke factoren de intentie beïnvloeden om de komende 12 maanden energiebesparende maatregelen te nemen. De intentie is, zoals op de vorige pagina aangegeven, gemeten met een stelling met zeven antwoordopties (van 'ik ben dit zeker niet van plan' tot en met 'ik ben dat zeker van plan').

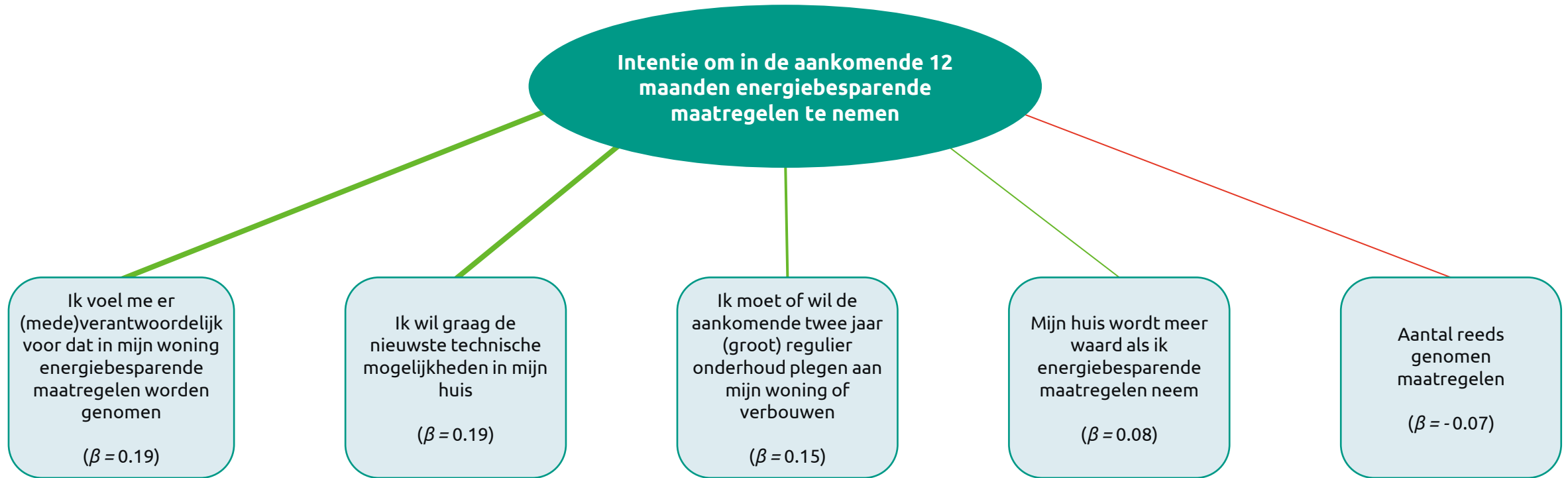

Onafhankelijke variabelen: diverse factoren

In het onderzoek zijn verschillende variabelen uitgevraagd¹ die mogelijk de intentie voor het nemen van energiebesparende maatregelen beïnvloeden. Op basis van correlatieanalyses zijn variabelen die samenhang vertonen met intentie voor de regressieanalyse geselecteerd. Daarnaast zijn enkele variabelen geselecteerd die vanuit beleidsoogpunt interessant zijn. Al deze variabelen samen noemen we het verklaringsmodel. Met het model kan 26% (van de variantie) van de intentie voor het nemen van energiebesparende maatregelen verklaard worden. Uit de regressieanalyse blijken 5 variabelen daadwerkelijk een significant effect² te hebben op de intentie tot het nemen van energiebesparende maatregelen. Op de volgende pagina tonen we de resultaten voor de afhankelijke variabele en de significante variabelen. In de bijlage staat het model met alle meegenomen variabelen.

¹Deze stellingen zijn tot stand gekomen op basis van deskresearch en overleg met EZK. Respondenten die op één of meerdere aspecten 'Weet niet/geen mening' hebben geantwoord, zijn in de regressieanalyse buiten beschouwing gelaten.

²We bedoelen hier dat deze aspecten een *statistisch* effect hebben: een hogere score op het aspect gaat samen met een hogere of lagere score op intentie, gecorrigeerd voor de effecten van de andere aspecten. Daarbij doen we de aanname dat daarbij sprake is van *causale* samenhang: de hogere score van de specifieke aspect beïnvloedt de intentie. Causaliteit kan echter niet met zekerheid worden vastgesteld bij dit type onderzoek.

Voorbeeld 1: de mate waarin iemand zichzelf (mede)verantwoordelijk voelt dat in de woning energiebesparende maatregelen komen, heeft een sterk positief verband met de intentie om in de aankomende 12 maanden energiebesparende maatregelen te nemen. Hoe hoger het gevoel van verantwoordelijkheid, hoe hoger de intentie om energiebesparende maatregelen te nemen.

Voorbeeld 2: het aantal reeds genomen energiebesparende maatregelen, heeft een negatief verband met de intentie tot het nemen van energiebesparende maatregelen. Hoe meer energiebesparende maatregelen men al heeft, hoe lager de intentie tot het nemen van (nieuwe) energiebesparende maatregelen.

Ervaren eigen verantwoordelijkheid beïnvloedt verduurzamingsintentie positief

- Zes van de tien huiseigenaren (61%) voelen zich er (mede)verantwoordelijk voor dat er in hun woning energiebesparende maatregelen worden genomen. 13% voelt zich niet (mede)verantwoordelijk.
- Dit aspect heeft een (matig) positief verband met de intentie tot het nemen van energiebesparende maatregelen.

Gebouwd voor 1946:

- Eigenaren voelen zich vaker (mede)verantwoordelijk (64% vs. 58% onder alle huiseigenaren).

Gebouwd tussen 1946 en 1964:

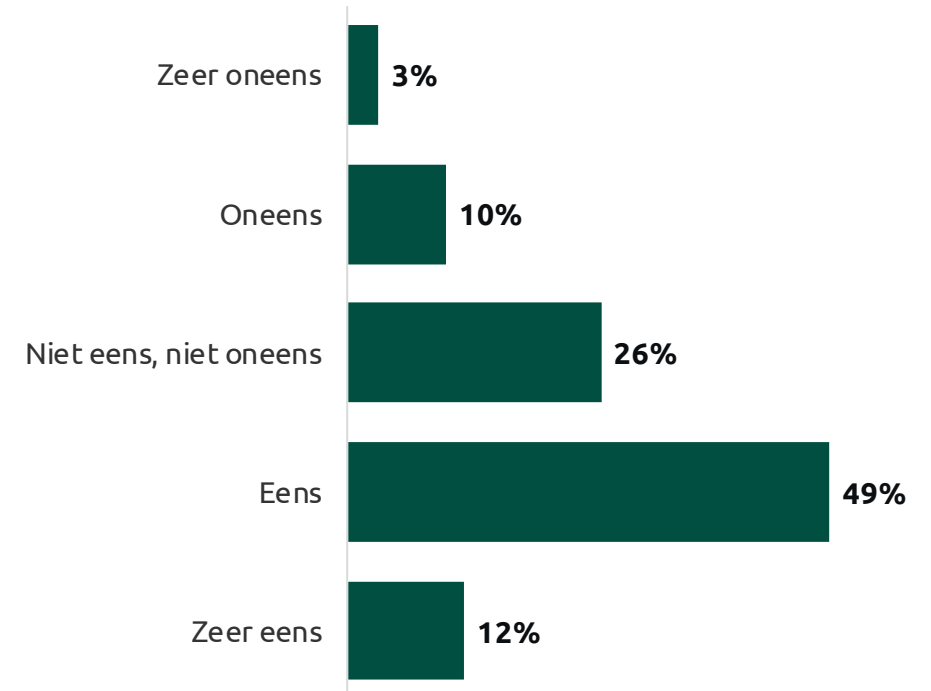
- Eigenaren voelen zich vaker (mede)verantwoordelijk (66% vs. 58%).

Voor type woningen zien we geen verschillen

N.B. de verschillen die benoemd worden in de grijze kaders gaan over de verschillen binnen de subgroepen (bouwjaar of woningtype). De beschreven categorie wordt vergeleken met het gemiddelde over alle ondervraagde huiseigenaren in 2021 (en niet enkel de respondenten die in de regressieanalyse zijn meegenomen).

Ik voel me er (mede)verantwoordelijk voor dat in mijn woning energiebesparende maatregelen worden genomen (n=741)

Interesse in nieuwste technische mogelijkheden voor thuis beïnvloedt verduurzamingsintentie positief

- De helft van de huiseigenaren (50%) geeft aan dat zij niet (per se) de nieuwste technische mogelijkheden willen in hun woning. 17% wil dat wel graag en 33% is neutraal (% niet eens, niet oneens).
- Dit aspect heeft een (matig) positief verband met de intentie tot het nemen van energiebesparende maatregelen.

Voor bouwjaar zien we geen verschillen

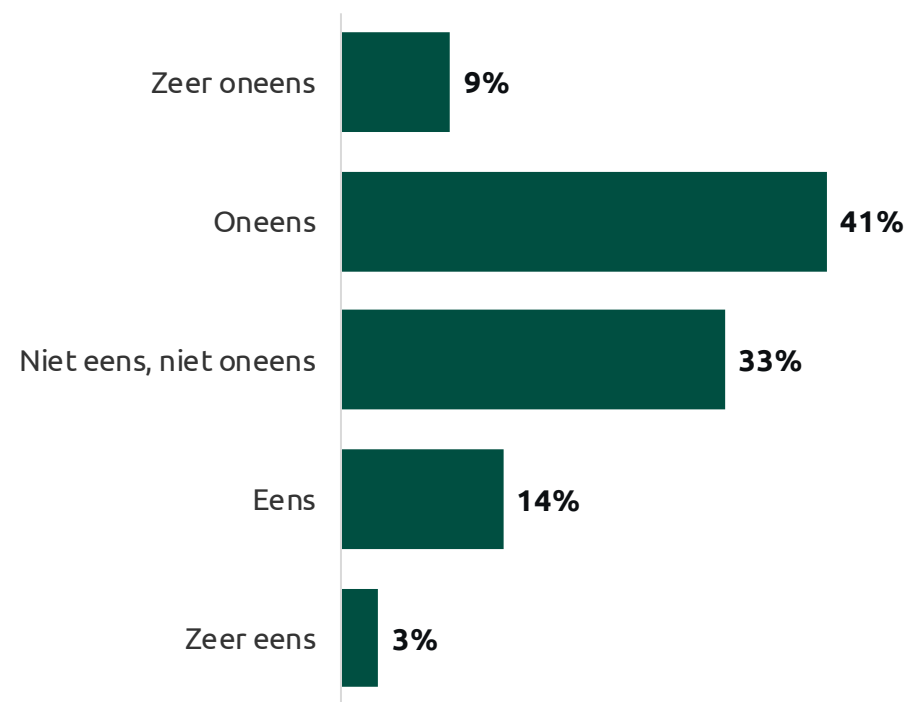

Vrijstaande woning:

- Geven vaker aan dat zij de nieuwste technische mogelijkheden willen in hun woning (21% vs. 15% onder alle huiseigenaren).

N.B. de verschillen die benoemd worden in de grijze kaders gaan over de verschillen binnen de subgroepen (bouwjaar of woningtype). De beschreven categorie wordt vergeleken met het gemiddelde over alle ondervraagde huiseigenaren in 2021 (en niet enkel de respondenten die in de regressieanalyse zijn meegenomen).

Ik wil graag de nieuwste technische mogelijkheden in mijn huis (n=741)

Plannen voor (groot) regulier onderhoud beïnvloeden verduurzamingsintentie positief

- Een derde van de huiseigenaren (33%) is van plan om in de aankomende twee jaar (groot) regulier onderhoud te plegen aan hun woning of gaan verbouwen.
- Vier van de tien huiseigenaren (42%) zijn dat niet van plan en 26% is neutraal..
- Dit aspect heeft een (matig) positief verband met de intentie tot het nemen van energiebesparende maatregelen.

Gebouwd voor 1946:

- Geven vaker aan dat zij in de aankomende twee jaar onderhoud moeten plegen of gaan verbouwen (44% vs. 32%*).

Gebouwd tussen 1992 en 2003:

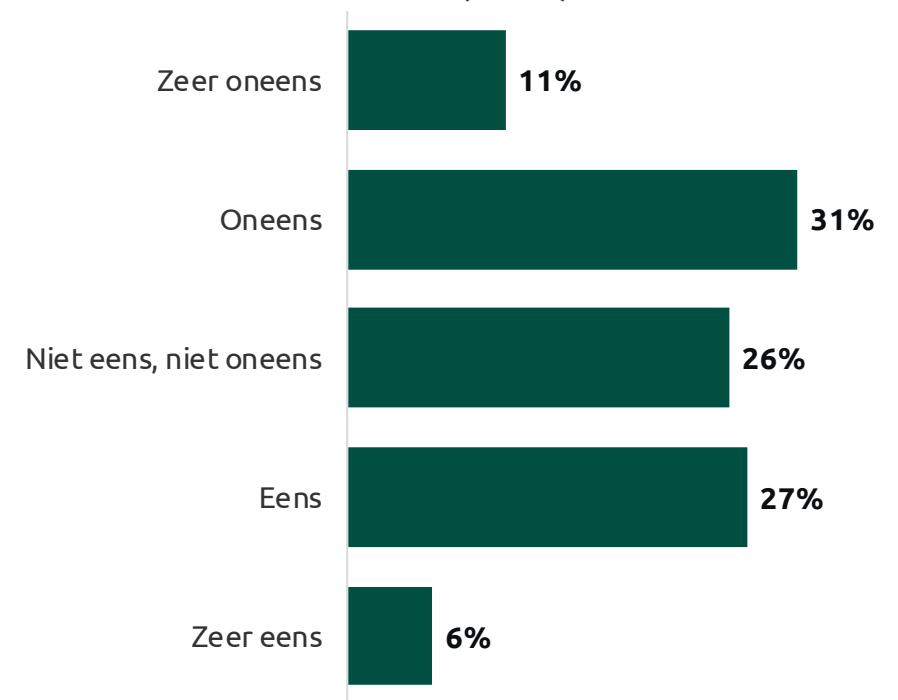
- Geven minder vaak aan dat zij in de aankomende twee jaar onderhoud moeten plegen of gaan verbouwen (27% vs. 32%*).

Vrijstaande woning:

- Geven vaker aan dat zij in de aankomende twee jaar onderhoud moeten plegen of gaan verbouwen (36% vs. 32%*).

Ik moet/wil de aankomende twee jaar (groot) regulier onderhoud plegen aan mijn woning of verbouwen (n=741)

N.B. de verschillen die benoemd worden in de grijze kaders gaan over de verschillen binnen de subgroepen (bouwjaar of woningtype). De beschreven categorie wordt vergeleken met het gemiddelde over alle ondervraagde huiseigenaren in 2021 (en niet enkel de respondenten die in de regressieanalyse zijn meegenomen).

Verwachte waardevermeerdering huis beïnvloedt verduurzamingsintentie positief

- 63% van de huiseigenaren is het er mee eens dat energiebesparende maatregelen de waarde van de woning vermeerderen.
- 31% is neutraal en 7% is het oneens met de stelling dat energiebesparende maatregelen de waarde van de woning vermeerderen.
- Dit aspect heeft een (zwak) positief verband met de intentie tot het nemen van energiebesparende maatregelen.

Gebouwd tussen 1946 en 1964:

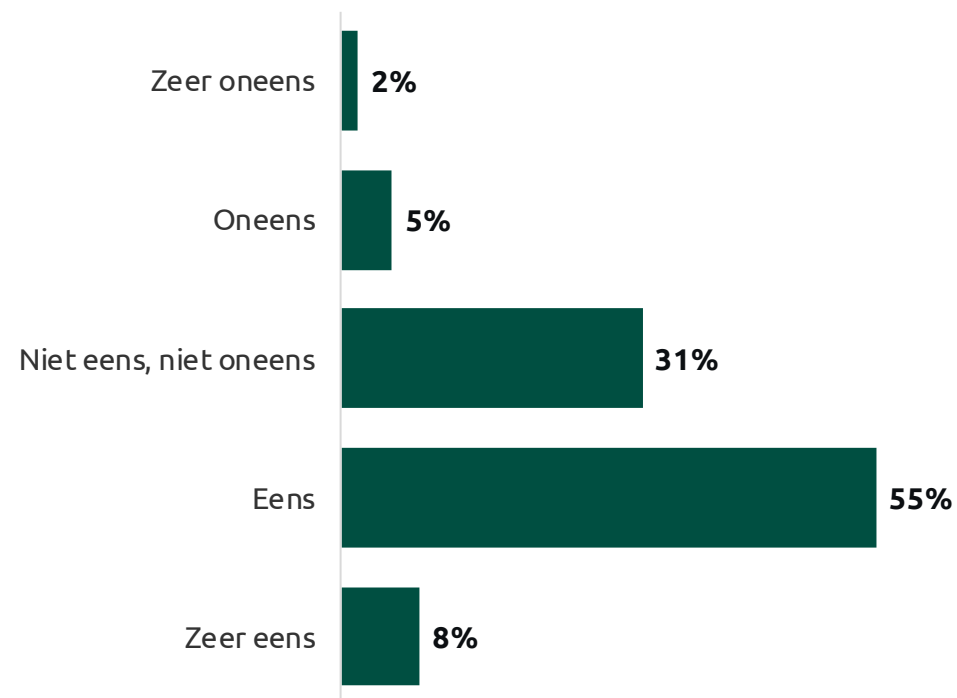
- Geven vaker aan dat dat genomen energiebesparende maatregelen de waarde van de woning vermeerderen (70% vs. 61%*).

Voor type woningen zien we geen verschillen

N.B. de verschillen die benoemd worden in de grijze kaders gaan over de verschillen binnen de subgroepen (bouwjaar of woningtype). De beschreven categorie wordt vergeleken met het gemiddelde over alle ondervraagde huiseigenaren in 2021 (en niet enkel de respondenten die in de regressieanalyse zijn meegenomen).

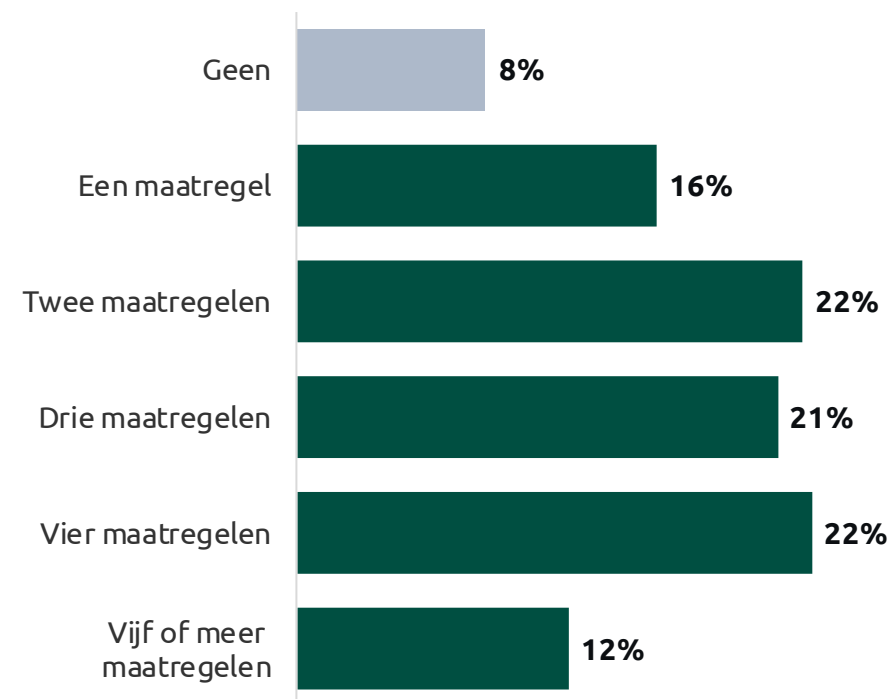
Mijn huis wordt meer waard als ik energiebesparende maatregelen neem (n=741)

Reeds genomen energiebesparende maatregelen beïnvloeden verduurzamingsintentie negatief

- 92% van de huiseigenaren heeft al een of meerdere van de grote voorgelegde energiebesparende maatregelen (o.a. isolatie, zonnepanelen en warmtepomp) genomen en 8% nog geen enkele.
- Dit aspect heeft een (zwak) negatief verband met de intentie tot het nemen van energiebesparende maatregelen.

Aantal genomen energiebesparende maatregelen (n=741)

Gebouwd voor 1946:

- Geven vaker aan dat zij geen (14% vs. 10%) of een (23% vs. 15%) energiebesparende maatregel hebben.

Gebouwd tussen 1946 en 1964:

- Geven vaker aan dat zij een (21% vs. 15%) energiebesparende maatregel hebben.

Gebouwd tussen 1992 en 2003:

- Geven vaker aan dat zij vier (32% vs. 22%) of vijf of meer (16% vs. 11%) energiebesparende maatregelen hebben.

Vrijstaande woning:

- Geven vaker aan dat zij vijf of meer energiebesparende maatregelen hebben (17% vs. 11%).

Twee-onder-een-kap*:

- Geven vaker aan dat zij drie maatregelen (26% vs. 21%*)

N.B. de verschillen die benoemd worden in de grijze kaders gaan over de verschillen binnen de subgroepen (bouwjaar of woningtype). De beschreven categorie wordt vergeleken met het gemiddelde over alle ondervraagde huiseigenaren in 2021 (en niet enkel de respondenten die in de regressieanalyse zijn meegenomen).

Bijlagen:

Deskresearch

Bijlage: deskresearch (1/5)

Aan de start van het onderzoek is een deskresearch uitgevoerd. De gebruikte bronnen zijn te vinden in de literatuurlijst. In de deskresearch is gekeken naar de volgende onderwerpen:

- Factoren en ontwikkelingen die mogelijk van invloed zijn op nemen van grote energiebesparende maatregelen
- Selectie van mogelijke belangrijke gedragsbepalers voor het onderzoek

Nu volgt een korte beschrijving van de inzichten.

Factoren en ontwikkelingen die mogelijk van invloed zijn op nemen van grote energiebesparende maatregelen

Uit de onderzoeken van ABN AMRO en Vereniging Eigen Huis (VEH) onder huisbezitters blijkt dat de coronacrisis een negatief effect heeft op de bereidheid van huizenbezitters om te investeren in verschillende energiebesparende maatregelen. Energiebesparende maatregelen worden uitgesteld door financiële onzekerheid. Geld wordt vaker besteed aan eten en drinken, inrichten en comfort van het woning of de tuin en men is meer bezig met sparen of beleggen. Daarnaast wilden huiseigenaren, zeker aan het begin van de coronacrisis, geen (vreemde) mensen over de vloer.

Milieu Centraal biedt op haar website inzichtelijke informatie over energiebesparende maatregelen, bijvoorbeeld welke mogelijkheden er zijn, wat de voordelen zijn en wat deze kosten. Zij stellen dat de maatregelen een positief effect hebben op de woning. Energiebesparende maatregelen zorgen voor meer comfort, omdat de woning warmer is, de maatregelen zorgen voor een lagere CO2 uitstoot wat goed is voor de eigen energierekening en het klimaat. Milieu Centraal geeft dus ook een inschatting van de kosten. Zij stellen dat maatregelen zoals spouwmuur- of dakisolatie, HR++ of triple glas of het plaatsen van zonnepanelen al gauw vijf tot tien duizend euro kosten.

Het NIBUD voerde in het najaar een onderzoek uit naar de financieringsmogelijkheden voor energiebesparende maatregelen. Zo kunnen huiseigenaren volgens hen hun spaargeld of ander vermogen benutten om de energiebesparende maatregelen te financieren. Daarnaast benoemt het NIBUD opties om de kosten over langere periode uit te spreiden door een hypotheek krediet of consumptief krediet. Uit hun onderzoek blijkt dat huishoudens met een energielabel A of B de meeste financiële ruimte hebben. Dit zijn echter niet de huishoudens waar nog veel verduurzamingspotentie is te behalen. Verder blijkt uit dit onderzoek dat bereidheid om te investeren nauwelijks afhangt van het eigen vermogen. Het meest bepalend is of kosten op termijn zijn terug te verdienen. Uit dit onderzoek bleek echter ook dat huishoudens die op geen enkele manier financiële ruimte hebben, even vaak als huishoudens die wel ruimte hebben, energiebesparende maatregelen willen nemen. De huishoudens met minder financiële ruimte geven zelfs iets vaker aan dat ze bereid zijn te investeren ook als zij dit niet terugverdienen op langere termijn.

Uit het NIBUD onderzoek bleek ook dat de investeringsbereidheid afneemt met leeftijd. Jongeren zijn vaker bereid om te investeren in verduurzaming dan ouderen. Jongeren hebben echter minder vaak de mogelijkheid om te verduurzamen, doordat ze geen of te weinig vermogen hebben opgebouwd. Veel eigen woningbezitters zijn aangewezen op consumptief krediet om investeringen te kunnen doen om hun woning te verduurzamen. Een lening kan een goed alternatief zijn voor investeren via eigen vermogen zolang de kosten zijn op te brengen en opwegen tegen de energiebesparing. Een lening brengt echter risico's met zich mee. Ook als er bijvoorbeeld een inkomensdaling plaatsvindt, moeten de maandlasten betaald blijven worden.

Bijlage: deskresearch (2/5)

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) deed een verkenning van de effecten van beleids- en financieringsinstrumenten om woningen te verduurzamen. Voor veel mensen is een lening noodzakelijk om dergelijke investeringen te kunnen doen. Eén van de obstakels voor de verduurzaming van woningen lijkt de lange terugverdientijd te zijn: mensen verwachten een deel van de investering kwijt te raken, omdat zij de woning denken te verkopen voordat de besparingen hebben opgeteld tot de totale investering. Het streven naar woonlastenneutraliteit (het gelijk blijven of lager worden van de maandelijkse lasten voor energie en hypotheek of huur), sluit daarom goed aan bij de belevingswereld van de eigenaar-bewoner. Woonlastenneutraliteit zorgt voor een financieel aantrekkelijk plaatje. Zonder subsidies is de verduurzaming van het eigenwoning financieel gezien voorlopig voor velen niet haalbaar. Voor veel huishoudens zal gelden dat afwachten de voordeligste optie is. Mogelijk dat in de toekomst verduurzamen financieel aantrekkelijker wordt, doordat de kosten ervan dalen door innovaties en standaardisatie.

De onderzoekers van het PBL stellen dat verduurzamende maatregelen aantrekkelijker worden naarmate de rente op het financieren van deze maatregelen lager is. Hun analyse laat ook zien dat wanneer wordt uitgegaan van financieringskosten die meer passen bij een achtergestelde lening geen enkele verduurzamingsstrategie financieel aantrekkelijk meer is. Wanneer de maatregelen hypotheecair gefinancierd zouden kunnen worden, komt het kantelpunt voor sommige groepen huishoudens wel in zicht. Toch zal ook het hypotheecair financieren van de verduurzaming niet zo maar tot een grote versnelling in verduurzaming leiden: niets doen blijft voor veel huishoudens goedkoper dan investeren. Daar komt echter bij dat woonlastenneutraliteit alléén, een noodzakelijke, maar onvoldoende voorwaarde is voor een financieel aantrekkelijke propositie. Zelfs wanneer de maandlasten dalen, weegt de besparing in energielasten onder de meest optimistische omstandigheden nog niet op tegen de investering in de verduurzaming van de woning. Met andere woorden: zonder subsidie is de energietransitie voorlopig niet woonlastenneutraal, laat staan rendabel te maken.

Door de inzet van financieel- economische beleidsinstrumenten kan de (Rijks)overheid bepaalde keuzes goedkoper (subsidies) en/of duurder (heffingen) maken. In dat geval wordt het voor huiseigenaren vanuit financieel oogpunt minder aantrekkelijk om niets te doen. Huiseigenaren die (voornemens zijn om) verduurzamingsmaatregelen (te) nemen, kunnen hiervoor een subsidie aanvragen. Denk daarbij aan nationale fondsen zoals de Subsidie energiebesparing eigen huis (SSEH) voor isolatiemaatregelen, en de Subsidie voor duurzame energie (IDSE) ten behoeve van de aanschaf van een zonneboiler, warmtepomp, biomassaketel en/of pet-kachel. Er zijn ook steeds vaker lokale, gemeentelijke initiatieven, zoals de Isolatiecoupon en de Subsidie groene daken. Huiseigenaren die aanspraak willen maken op zo'n verduurzamingssubsidie, maar niet weten welke opties er allemaal zijn, kunnen dit via de Energiesubsidiewijzer van de Rijksoverheid achterhalen. Deze website is een goed voorbeeld van de aanvullende inzet van een communicatief beleidsinstrument om de werking van een financieel- economisch beleidsinstrument te versterken.

In 2019 voerde Motivaction de Publieksmonitor Klimaat en Energie uit. In dit onderzoek werd onder andere aandacht besteed aan het verduurzamen van de woning. Zo is gevraagd wat mogelijke factoren zijn die verduurzaming in de weg staan (o.a. gebrek aan kennis, kennis over terugverdientijd, beleving kosten, etc.). Daarnaast is gekeken wat mogelijke factoren zijn die verduurzaming aantrekkelijk zouden maken (zoals subsidies, als andere zouden helpen, etc.). Uit dit onderzoek bleek dat Nederlandse burgers gemotiveerd waren om klimaatvriendelijke keuzes te maken, maar dat zij dit niet (alleen) doen om een bijdrage te leveren aan het tegengaan van klimaatverandering. Financiële motieven spelen een grotere rol. Bij het nemen van energiebesparende maatregelen maken Nederlanders de afweging of het hen iets oplevert in financiële zin, bijvoorbeeld een kostenbesparing, maar ook in termen van gemak of comfort. Als iets makkelijk te doen is en voor de burger weinig gedoe maar wél comfort oplevert, is de drempel lager om het uit te voeren.

Bijlage: deskresearch (3/5)

Bij aanpassingen aan de woning bleek daarnaast kennis een drempel: men is niet altijd op de hoogte of bepaalde maatregelen in de eigen situatie mogelijk zijn of wat het hen kan opleveren. Vaak wordt de aanname gedaan dat de kosten te hoog zijn. Inzichten uit de Publieksmonitor zijn ook meegenomen in de ontwikkeling van de vragenlijst voor het huidige onderzoek.

Selectie van mogelijke belangrijke gedragsbepalers voor het onderzoek

Op basis van de deskresearch, ervaringen met andere onderzoek, gesprekken met experts van EZK, zijn de volgende factoren gedestilleerd die mogelijk van invloed zijn op verduurzaming. Deze lijst is langer dan in de vragenlijst is opgenomen. Dit heeft te maken met de beschikbare ruimte in de vragenlijst. In overleg met EZK is een keuze gemaakt uit deze factoren.

Motivatie, waarden, kosten/baten

❖ Motivatie tot nemen grote energiebesparende maatregelen:

- Stel dat je grote energiebesparende maatregelen kunt nemen aan je woning, zou je dit dan willen

❖ Voordelen/baten grote energiebesparende maatregelen aan eigen woning:

- Isoleren leidt tot comfort
- Grote energiebesparende maatregelen leiden tot lagere energiekosten
- Grote energiebesparende maatregelen leiden tot lagere CO2-uitstoot/dragen bij aan tegengaan klimaatverandering

- Grote energiebesparende maatregelen vermeerderen de woningwaarde
- De kosten van grote energiebesparende maatregelen verdienen je terug op langere termijn
- Grote energiebesparende maatregelen leveren meer op dan ze kosten

❖ Nadelen/kosten grote energiebesparende maatregelen aan eigen woning:

- Het nemen van grote energiebesparende maatregelen levert een hoop gedoe op
- Het nemen van grote energiebesparende maatregelen levert een hoop rommel in de woning op
- Het nemen van grote energiebesparende maatregelen is ingewikkeld
- Het nemen van grote energiebesparende maatregelen kost veel tijd
- Het nemen van grote energiebesparende maatregelen kost veel geld (hoge investering)
- Om grote energiebesparende maatregelen te kunnen nemen moet ik schulden maken/geld lenen
- Grote energiebesparende maatregelen verdienen je niet terug op langere termijn
- Ik loop het risico besmet te raken met het coronavirus als monteurs bij mij thuis grote energiebesparende maatregelen nemen
- Grote energiebesparende maatregelen kosten meer dan ze opleveren

Bijlage: deskresearch (4/5)

- ❖ Verwachtingen omtrent toekomstige prijsontwikkelingen en subsidies
  - Mate waarin men verwacht dat prijzen van gas gaan stijgen/dalen
  - Mate waarin men verwacht dat prijzen elektriciteit gaan stijgen/dalen
  - Mate waarin men verwacht dat prijzen van energiebesparende maatregelen aan de woning (installaties en werkzaamheden) gaan stijgen/dalen
  - Mate waarin men verwacht dat subsidies voor verduurzaming van de woning toenemen/afnemen
- ❖ Belang dat men hecht aan diverse woninggerelateerde waarden
  - Lage energiekosten
  - Wooncomfort
  - Klimaatneutraal wonen (lage CO2-uitstoot/bijdragen aan tegengaan klimaatverandering/aardgasvrij)
  - Waarde van mijn woning als ik hem zou verkopen/verkoopprijs
  - Gebruik van nieuwe technologie
- ❖ Bezorgdheid klimaat/urgentie
  - Ik maak mij zorgen over de huidige toestand van het klimaat (herhalingsvraag 2019)
  - Ik maak mij zorgen over de wereld die wij achterlaten aan toekomstige generaties als we de klimaatproblematiek niet aanpakken (herhalingsvraag 2019)
- ❖ Verantwoordelijkheid voelen voor nemen energiebesparende maatregelen eigen woning
  - Ikzelf /buurt/overheid
- ❖ Zelfeffectiviteit energiebesparing eigen woning algemeen
  - Als ik zou willen, zou ik grote energiebesparende maatregelen aan mijn woning kunnen nemen
  - Als ik grote energiebesparende maatregelen zou nemen aan mijn woning, dan levert mij dat voordelen op
- ❖ Sociale norm nemen van maatregelen (descriptieve norm/waargenomen norm)
  - In mijn directe omgeving nemen veel mensen grote energiebesparende maatregelen
  - Veel Nederlanders nemen grote energiebesparende maatregelen
- ❖ Vertrouwen in de overheid/overheidsbeleid
  - Ik heb vertrouwen in de overheid
  - Ik heb vertrouwen in het huidige kabinet
  - Los van het huidige beleid, in hoeverre vind je het positief of negatief dat de overheid maatregelen neemt om klimaatverandering tegen te gaan? (herhalingsvraag 2019)

Bijlage: deskresearch (5/5)

Kennis, capaciteit en gelegenheid

- ❖ Kennis over (het nemen van) energiebesparende maatregelen
  - Wat is het huidige energieverbruik/wat betaalt men maandelijks aan energie
  - Welke (grote) energiebesparende maatregelen kan men nemen
  - Wat kost het
  - Wat levert het op
  - Wat is de terugverdientijd
  - Welke subsidieregelingen zijn er
  - Welke mogelijkheden zijn er om geld te lenen
  - Hoe moet ik het aanpakken
  - Waar kan ik informatie vinden over de mogelijkheden die ik heb en hoe ik het moet aanpakken
- ❖ Mogelijkheden/hulpbronnen
  - Inkomen
  - Financiële vooruitzichten (denkt men dat het beter gaat, gelijk of slechter in de nabije toekomst)
  - Vrij beschikbaar vermogen (spaargeld en beleggingen)
  - Schuld/marktwaardeverhouding (hypotheekschuld gedeeld door de WOZ-waarde)
  - Hoeveelheid vrij besteedbare tijd (vrijetijd)

❖ Woonplannen

- Hoe lang verwacht men nog te blijven wonen in huidige woning/Verhuisintentie
- Intentie om te gaan klussen aan de woning/verbouwen (maar niet specifiek gericht op grote energiebesparende maatregelen)

Energiebesparingspotentieel eigen woning

- Aantal energiebesparende maatregelen die al zijn genomen
- Huidige energielabel (maar dit zal niet iedereen weten)
- Huidige energiegebruik (totale kosten/schatting)
- Aantal personen in het huishouden
- Woningtype
- Bouwjaar woning

Literatuurlijst

Hieronder een overzicht van de geraadpleegde bronnen.

- ABN AMRO (2020, 8 mei). Verduurzaming tijdens corona – Optimistische huiseigenaren wachten op het juiste moment. <https://insights.abnamro.nl/2020/05/verduurzaming-tijdens-corona-optimistische-huiseigenaren-wachten-op-juiste-moment/>
- Milieu Centraal:
  - <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/isoleren-en-besparen/>
  - <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/zonnepanelen/hoe-werken-zonnepanelen/>
  - <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/zonnepanelen/kosten-en-opbrengst-zonnepanelen/#inleiding>
  - <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/energiesubsidies-en-leningen/>
- Motivaction (2019). Publieksmonitor Klimaat en Energie 2019. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/01/16/publieksmonitor-klimaat-en-energie-2019-motivaction>. In opdracht van het ministerie van EZK.
- NIBUD (2020, september). Kunnen woningeigenaren energie-investeringen betalen? <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/rapport-kunnen-woningeigenaren-energie-investeringen-betalen/>
- Planbureau voor de leefomgeving (2020, augustus). Woonlastenneutraal koopwoningen verduurzamen – *verkenning van de effecten van beleids- en financieringsinstrumenten*. <https://www.pbl.nl/publicaties/woonlastenneutraal-koopwoningen-verduurzamen>
- Vereniging Eigen Huis (2020, april). Corona en verduurzamen. <https://www.eigenhuis.nl/actueel/nieuwsoverzicht/2020/04/09/05/00/veh-huiseigenaren-stellen-verduurzamen-woning-uit#/>
- Vereniging Eigen Huis (2020, april). Besparen door de coronacrisis. <https://www.eigenhuis.nl/actueel/nieuwsoverzicht/2020/05/12/22/00/coronacrisis-noopt-tot-besparen#/>

Bijlagen:

Overige resultaten

Bijlage: overzicht uitgevraagde energiebesparende maatregelen

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing?	
Een volledige warmtepomp	2021
Heb ik wel	2%
Heb ik niet maar zou wel kunnen	21%
Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis	43%
Heb ik niet en kan ook niet in of op mijn huis	27%
Weet ik niet	7%
Een hybride warmtepomp	2021
Heb ik wel	2%
Heb ik niet maar zou wel kunnen	24%
Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis	43%
Heb ik niet en kan ook niet in of op mijn huis	24%
Weet ik niet	8%
Een zonneboiler	2021
Heb ik wel	3%
Heb ik niet maar zou wel kunnen	33%
Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis	36%
Heb ik niet en kan ook niet in of op mijn huis	21%
Weet ik niet	6%
Totaal Ondervraagden	n = 1.027

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing?	
Zonnepanelen op mijn huis	2021
Heb ik wel	37%
Heb ik niet maar zou wel kunnen	42%
Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis	9%
Heb ik niet en kan ook niet in of op mijn huis	10%
Weet ik niet	2%
Vloerisolatie	2021
Heb ik wel	44%
Heb ik niet maar zou wel kunnen	25%
Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis	13%
Heb ik niet en kan ook niet in of op mijn huis	12%
Weet ik niet	6%
Spouwmuurisolatie	2021
Heb ik wel	53%
Heb ik niet maar zou wel kunnen	16%
Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis	12%
Heb ik niet en kan ook niet in of op mijn huis	9%
Weet ik niet	9%
Totaal Ondervraagden	n = 1.027

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing?	
Dakisolatie	2021
Heb ik wel	67%
Heb ik niet maar zou wel kunnen	16%
Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis	8%
Heb ik niet en kan ook niet in of op mijn huis	2%
Weet ik niet	6%
Glasisolatie (hierbij gaat het om HR++ glas, niet om dubbel glas)	2021
Heb ik wel	56%
Heb ik niet maar zou wel kunnen	27%
Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis	7%
Heb ik niet en kan ook niet in of op mijn huis	2%
Weet ik niet	7%
Totaal Ondervraagden	n = 1.027

Bijlage: HR++ glas (glasisolatie)

Basis - Heeft geen HR++ glas Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) niet HR++ glas hebt aangeschaft? <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	
	2021
Ik weet niet of ik de kosten voor HR++ glas (snel genoeg) terugverdien	24%
Ik denk dat HR++ glas te duur is voor mij	24%
Ik weet er te weinig van (weet niet wat het is, wat het kost, of dat kan in mijn huis, etc.)	20%
Ik wil liever nog even wachten, de toekomst brengt vast goedkopere en/of betere opties	15%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	13%
Ik vraag me af of ik energie bespaar met HR++ glas	12%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	10%
Ik denk dat het er niet mooi uitziet of niet past bij mijn woning	2%
In mijn huis kan geen HR++ glas geplaatst worden	1%
Anders, namelijk:	14%
Weet niet / geen van deze	14%
Totaal Antwoorden	n = 636
Totaal Ondervraagden	n = 434

Basis - Heeft geen glasisolatie, maar zou dat wel willen Wat zou voor jou de kans vergroten dat je HR++ glas aanschaft? <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	
	2021
Als het mij geen (extra) geld kost	45%
Als ik er subsidie voor krijg	44%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	36%
Als het het wonen prettiger maakt	22%
Als het makkelijk is om te doen	20%
Als ik er meer van weet (bijvoorbeeld of het kan in mijn huis, hoe het werkt, wat het oplevert, etc.)	19%
Als een organisatie mij hierbij helpt	10%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	10%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	1%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Geen van deze	2%
Anders, namelijk:	8%
Weet niet	2%
Totaal Antwoorden	n = 609
Totaal Ondervraagden	n = 265

Bijlage: zonnepanelen

Basis - Heeft geen zonnepanelen Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) geen zonnepanelen op je huis hebt geplaatst? <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	
	2021
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	30%
Ik wil liever nog even wachten, de toekomst brengt vast goedkopere en/of betere opties	29%
Ik denk dat zonnepanelen te duur zijn voor mij	20%
Ik vraag me af of ik voldoende energie opwek met zonnepanelen	13%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	11%
Ik weet er te weinig van (weet niet wat het is, wat het kost, of dat kan in mijn huis, etc.)	9%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	7%
Op mijn dak kunnen geen zonnepanelen geplaatst worden, dit heb ik uitgezocht	3%
Anders, namelijk:	18%
Weet niet / geen van deze	10%
Totaal Antwoorden	n = 813
Totaal Ondervraagden	n = 511

Basis - Heeft geen zonnepanelen, maar zou dat wel willen Wat zou voor jou de kans vergroten dat je zonnepanelen op je huis plaatst? <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	
	2021
Als het mij geld oplevert	51%
Als ik er subsidie voor krijg	43%
Als het mij geen (extra) geld kost	41%
Als ik er meer van weet (bijvoorbeeld of het kan in mijn huis, hoe het werkt, wat het oplevert, etc.)	21%
Als het makkelijk is om te doen	19%
Als een organisatie mij hierbij helpt	12%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	10%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	2%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	2%
Geen van deze	8%
Anders, namelijk:	8%
Weet niet	3%
Totaal Antwoorden	n = 724
Totaal Ondervraagden	n = 293

Bijlage: vloerisolatie

Basis - Heeft geen vloerisolatie Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) niet (overal) vloerisolatie aan hebt gebracht? <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	
	2021
Ik denk dat vloerisolatie te duur is voor mij	20%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	20%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	19%
Ik weet er te weinig van (weet niet wat het is, wat het kost, of dat kan in mijn huis, etc.)	17%
Ik heb er nog nooit over nagedacht	15%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	13%
Ik heb geen kruipruimte en zie van bovenaf de vloer isoleren niet zitten	9%
In mijn huis kan geen vloerisolatie worden aangebracht, dit heb ik uitgezocht	3%
Anders, namelijk:	12%
Weet niet / geen van deze	15%
Totaal Antwoorden	n = 690
Totaal Ondervraagden	n = 429

Basis - Heeft geen vloerisolatie, maar zou dat wel willen Wat zou voor jou de kans vergroten dat je vloerisolatie aanbrengt? <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	
	2021
Als ik er subsidie voor krijg	40%
Als het makkelijk is om te doen	33%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	32%
Als het mij geen (extra) geld kost	32%
Als het het wonen prettiger maakt	32%
Als ik er meer van weet (bijvoorbeeld of het kan in mijn huis, hoe het werkt, wat het oplevert, etc.)	29%
Als een organisatie mij hierbij helpt	13%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	8%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	2%
Geen van deze	4%
Anders, namelijk:	7%
Weet niet	3%
Totaal Antwoorden	n = 729
Totaal Ondervraagden	n = 253

Bijlage: dakisolatie

Basis - Heeft geen dakisolatie Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) geen dakisolatie aan hebt gebracht? <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	
	2021
Ik weet er te weinig van (weet niet wat het is, wat het kost, of dat kan in mijn huis, etc.)	24%
Ik zie er tegenop om mijn zolder leeg te halen en op te ruimen	20%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	20%
Ik denk dat dakisolatie te duur is voor mij	17%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	14%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	11%
In mijn huis kan geen dakisolatie worden aangebracht, dit heb ik uitgezocht	1%
Anders, namelijk:	15%
Weet niet / geen van deze	17%
Totaal Antwoorden	n = 460
Totaal Ondervraagden	n = 308

Basis - Heeft geen zonnepanelen, maar zou dat wel willen Wat zou voor jou de kans vergroten dat je HR++ glas aanschaft? <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	
	2021
Als het mij geen (extra) geld kost	38%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	31%
Als ik er subsidie voor krijg	31%
Als het makkelijk is om te doen	28%
Als het het wonen prettiger maakt	25%
Als ik er meer van weet (bijvoorbeeld of het kan in mijn huis, hoe het werkt, wat het oplevert, etc.)	17%
Als een organisatie mij hierbij helpt	14%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	7%
Als het isolatiebedrijf mijn zolder leeghaalt en opruimt	6%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	2%
Geen van deze	7%
Anders, namelijk:	4%
Weet niet	4%
Totaal Antwoorden	n = 459
Totaal Ondervraagden	n = 188

Bijlage: onderzochte variabele voor het gedragsbeïnvloedingsmodel (1/4)

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen (n=1.027)						
	Ze er oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Ze er eens	Weet niet / geen mening
Ik wil graag energiebesparende maatregelen nemen in mijn woning	5%	14%	36%	34%	7%	5%
Ik voel me er (mede)verantwoordelijk voor dat in mijn woning energiebesparende maatregelen worden genomen	3%	9%	26%	48%	10%	4%
Als ik energiebesparende maatregelen in mijn huis wil, zou het me gemakkelijk lukken deze uit te (laten) voeren	4%	12%	24%	44%	9%	7%
In mijn directe omgeving ken ik veel mensen die energiebesparende maatregelen hebben genomen	5%	20%	33%	29%	4%	8%
Veel Nederlanders nemen energiebesparende maatregelen	1%	7%	31%	40%	3%	18%
Ik weet welke subsidiemogelijkheden er zijn om energiebesparende maatregelen te betalen	6%	20%	29%	33%	6%	7%

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen (n=1.027)						
	Ze er oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Ze er eens	Weet niet / geen mening
Ik weet welke mogelijkheden er zijn om geld te lenen voor het nemen van energiebesparende maatregelen	7%	20%	26%	33%	5%	9%
Ik weet waar ik informatie kan vinden over het nemen van energiebesparende maatregelen	2%	7%	20%	58%	10%	4%
Ik weet wat energiebesparende maatregelen kosten	2%	13%	30%	41%	8%	5%
Ik weet wat energiebesparende maatregelen mij kunnen opleveren	1%	11%	29%	45%	8%	5%
Ik weet hoe lang het duurt voor ik de investering in energiebesparende maatregelen heb terugverdiend	4%	15%	25%	43%	8%	6%

Dit zijn de vragen die meegenomen zijn in het onderzoek als mogelijke gedragsbepalers

Bijlage: onderzochte variabele voor het gedragsbeïnvloedingsmodel (2/4)

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen (n=1.027)						
	Zeer oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
Ik kan goed rondkomen met mijn inkomen	1%	5%	21%	55%	15%	2%
Ik heb het gevoel dat ik veel vrije tijd heb (geen verplichtingen)	7%	17%	26%	37%	11%	2%
Het allerbelangrijkste van mijn energiegebruik is dat mijn kosten zo laag mogelijk zijn	1%	5%	25%	51%	16%	2%
Het allerbelangrijkste van mijn woning is dat mijn woning aangenaam en prettig is om in te verblijven	0%	0%	6%	53%	39%	1%
Ik vind het belangrijk om te investeren in mijn woning om in de toekomst een zo hoog mogelijke verkoopprijs te hebben	4%	15%	40%	34%	4%	2%
Ik wil graag zo klimaatneutraal mogelijk wonen (lage CO2-uitstoot)	6%	11%	42%	31%	7%	4%

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen (n=1.027)						
	Zeer oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Zeer eens	Weet niet / geen mening
Ik wil graag de nieuwste technische mogelijkheden in mijn huis	11%	40%	32%	13%	3%	2%
Ik verwacht in de aankomende vijf jaar te gaan verhuizen	29%	29%	17%	9%	6%	9%
Ik moet/wil de aankomende twee jaar (groot) regulier onderhoud plegen aan mijn woning of verbouwen	11%	30%	24%	26%	6%	4%
Ik maak mij zorgen over de huidige toestand van het klimaat	5%	9%	34%	39%	11%	2%
Ik maak mij zorgen over de wereld die wij achterlaten aan toekomstige generaties als we de klimaatproblematiek niet aanpakken	5%	8%	29%	41%	14%	3%

Bijlage: onderzochte variabele voor het gedragsbeïnvloedingsmodel (3/4)

In hoeverre verwacht je dat in de komende vijf jaar de volgende zaken hoger of lager worden (n=1.027)

	Wordt/ worden veel lager	Wordt/ worden iets lager	Verandert/ veranderen niet	Wordt/ worden iets hoger	Wordt/ worden veel hoger
De prijs voor gas	1%	3%	16%	49%	31%
De prijs voor elektriciteit	2%	15%	26%	47%	11%
De prijzen voor energiebesparende maatregelen (producten, materialen en arbeidsloon)	1%	14%	29%	44%	12%
Subsidies voor duurzame verbouwingen	13%	30%	40%	16%	2%
Inkomen van mijn huishouden	5%	19%	52%	21%	3%
Spaargeld van mijn huishouden	9%	19%	44%	24%	4%

Bijlage: onderzochte variabele voor het gedragsbeïnvloedingsmodel (4/4)

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen (n=1.027)					
	Ze er oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Ze er eens
Ik denk dat het isoleren van mijn woning leidt tot meer wooncomfort	2%	12%	32%	45%	8%
Ik denk dat mijn energierekening omlaag zal gaan als ik energiebesparende maatregelen neem	2%	8%	27%	55%	9%
Mijn huis wordt meer waard als ik energiebesparende maatregelen neem	2%	5%	32%	53%	8%
De kosten van energiebesparende maatregelen verdienen ik terug op langere termijn	3%	9%	28%	55%	6%
Als ik energiebesparende maatregelen zou nemen in mijn woning, dan draag ik bij aan het tegengaan van klimaatverandering	3%	6%	31%	52%	9%
Als ik energiebesparende maatregelen zou nemen in mijn woning, dan levert dat ook echt iets op	2%	7%	38%	48%	5%
Ik zie op tegen het gedoe en uitzoekwerk voordat je energiebesparende maatregelen kunt nemen	4%	22%	33%	33%	9%

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen (n=1.027)					
	Ze er oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Ze er eens
Ik zie op tegen het gedoe tijdens het uitvoeren van energiebesparende maatregelen	2%	20%	35%	32%	10%
Het nemen van energiebesparende maatregelen is ingewikkeld	2%	23%	43%	27%	4%
Energiebesparende maatregelen kosten een hoop geld	0%	3%	20%	56%	21%
Om energiebesparende maatregelen te kunnen nemen, zou ik geld moeten lenen	11%	30%	31%	23%	6%
Je loopt het risico om besmet te raken met het coronavirus als er nu monteurs bij je thuis komen om energie	12%	26%	36%	22%	4%
De terugverdientijd van energiebesparende maatregelen is te lang	1%	7%	31%	40%	20%
Ik ben bang dat de aannemers/bedrijven die energiebesparende maatregelen uitvoeren niet betrouwbaar zijn	5%	34%	45%	13%	3%

Bijlagen:

Regressiemodel

Bijlage: regressiemodel

In onderstaande tabel staan de variabelen die meegenomen zijn in het regressiemodel met bijbehorende gestandaardiseerde bètacoëfficiënten. De gearceerde variabelen zijn de significante voorspellers uit het model.

Variabele	Bètacoëfficiënt	Variabele	Bètacoëfficiënt
Ik voel me er (mede)verantwoordelijk voor dat in mijn woning energiebesparende maatregelen worden genomen	0.19	Als ik energiebesparende maatregelen zou nemen in mijn woning, dan levert dat ook echt iets op	0.08
Ik wil graag zo klimaatneutraal mogelijk wonen (lage CO2-uitstoot)	0.07	Bouwjaar	-0.01
Ik wil graag de nieuwste technische mogelijkheden in mijn huis	0.19	Leeftijd	-0.04
Ik moet/wil de aankomende twee jaar (groot) regulier onderhoud plegen aan mijn woning of verbouwen	0.15	Aantal reeds genomen energiebesparende maatregelen	-0.07
Ik maak mij zorgen over de huidige toestand van het klimaat	0.03	Veel Nederlanders nemen energiebesparende maatregelen	0.03
Ik maak mij zorgen over de wereld die wij achterlaten aan toekomstige generaties als we de klimaatproblematiek niet aanpakken	0.02	Ik weet welke subsidiemogelijkheden er zijn om energiebesparende maatregelen te betalen	-0.05
Ik denk dat het isoleren van mijn woning leidt tot meer wooncomfort	0.02	Mate waarin de prijs voor gas komende vijf jaar hoger of lager wordt	0.02
Ik denk dat mijn energierekening omlaag zal gaan als ik energiebesparende maatregelen neem	0.05	Mate waarin de prijs voor elektriciteit komende vijf jaar hoger of lager wordt	-0.04
Mijn huis wordt meer waard als ik energiebesparende maatregelen neem	0.08	Ik weet welke mogelijkheden er zijn om geld te lenen voor het nemen van energiebesparende maatregelen	0.03
De kosten van energiebesparende maatregelen verdien ik terug op langere termijn	0.00	Ik zie op tegen het gedoe tijdens het uitvoeren van energiebesparende maatregelen	0.00
Als ik energiebesparende maatregelen zou nemen in mijn woning, dan draag ik bij aan het tegengaan van klimaatverandering	-0.03	Ik ben bang dat de aannemers/bedrijven die energiebesparende maatregelen uitvoeren niet betrouwbaar zijn	-0.04

Wij verminderen onze footprint

Motivaction
is ISO 14001-
gecertificeerd

Motivaction
gebruikt
energiezuinige
auto's

Motivaction
gebruikt groene
stroom

Motivaction
gebruikt uitsluitend
papier met een FSC-
label

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

Weet wat mensen drijft.

motivaction
insights and strategy